

Inhoud

Techniek als motor Advanced Manufacturing Program	2
Techniek als motor PDEng voor Digitale Transformatie en Advanced Manufacturing	4
Techniek als motor TopFit - Citizenlab Oost	7
Arbeidsmarkt & Talent Twents Fonds voor Vakmanschap	10
Arbeidsmarkt & Talent Skills Twente	12
Arbeidsmarkt & Talent Talent Halen, Opleiden en Houden	14
Arbeidsmarkt & Talent Leonardo	18
Bereikbaarheid & Vestigingsklimaat Gebiedsontwikkeling en Bereikbaarheid Topwerklocaties	20
Bereikbaarheid & Vestigingsklimaat Creatieve Broedplaatsen	25
Circulaire Economie & Duurzaamheid Mineral Valley Twente	28
Circulaire Economie & Duurzaamheid Circulair Textiel door Chemische en Mechanische Recycling	31

Techniek als motor | Advanced Manufacturing Program

Naam Project	Advanced Manufacturing Program (AMP)
Partijen	29 bedrijven, kennisinstellingen: Fraunhofer IPT, TPRC, Universiteit Twente, Saxion, HAN, Windesheim. Innovatie centers: Perron038 (Zwolle), CITC (Nijmegen), K3D (Terborg). Netwerkorganisatie: Oost NL. Regionale, bovenregionale, nationale en internationale partners. In de bijlage bij dit project is een complete lijst van betrokken partijen bijgevoegd (vertrouwelijk). Voor dit project zijn inmiddels meerdere Letters of Intent beschikbaar.
Opgave	<p>De maakindustrie evolueert wereldwijd razendsnel door digitalisering en robotisering en de noodzaak productketens circulair te maken. Het is essentieel dat de maakindustrie in staat wordt gesteld in hoog tempo geavanceerde productietechnologieën te ontwikkelen en toe te passen. Er ontstaan telkens nieuwe uitdagingen, bijvoorbeeld in termen van klantspecifieke oplossingen, productieflexibiliteit en snelle transitie naar maximale circulariteit (met name energieoplossingen, milieu-impact en materiaalhergebruik).</p> <p>De transitie vereist nieuwe bedrijfsprocessen en gemotiveerde arbeidskrachten die zijn opgeleid en getraind voor de nieuwe productiewereld. De veranderingen vragen afstemming tussen de vele spelers, waaronder grote ondernemingen, midden- en kleinbedrijf (mkb) en kennisinstellingen. Daarvoor is ontwikkeling van nieuwe netwerken en partnerschappen nodig.</p> <p>Oost-Nederland heeft met de combinatie van hightech-industrie en kennisinfrastructuur het vermogen via het 'ecosysteem' van industrie, onderzoek, onderwijs en overheid een sterke nationale en internationale positie in te nemen in de volgende generatie productieketens. Met de strategische samenwerking met het leidende Europese onderzoeksinstituut Fraunhofer Project Center heeft Oost-Nederland een sterke troef in handen.</p>
Voorgestelde aanpak	<p>Het 'ecosysteem' zal worden gebouwd vanuit het programma voor geavanceerde productie (Advanced Manufacturing Program). Dit omvat 4 componenten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Projecten 2. Educatie 3. Technische Infrastructuur 4. Samenwerking <p>De projectcomponent omvat projecten die nodig zijn voor het versnellen van adaptatie van technologie, zoals</p> <p>(a) de ontwikkeling en implementatie van connected, agile oplossingen voor productie op basis van industriële behoeften;</p> <p>(b) een methodiek voor versnelde ontwikkeling van technologisch concept tot hoge TRL-niveaus, opschaling, en massaproductie en</p> <p>(c) digitale technologie (big data, analysis/AI tools) gericht op besluitvorming met betrekking tot toekomstige investeringen in productie.</p> <p>De educatiecomponent omvat toegepast onderwijs, training en kennisoverdracht om kennislacunes in het bedrijf te vullen, bijvoorbeeld met professionele trainingen, workshops, colloquium en evenementen.</p> <p>De component technische infrastructuur omvat de infrastructuur die nodig is voor herontwerp van het productieproces en de productieketen van productiebedrijven als onderdeel van het gedefinieerde project .</p> <p>De component samenwerking omvat het creëren van nieuwe netwerken en partnerschappen die samen een sterk 'ecosysteem' vormen en de basis zijn voor nieuwe industrieketens. Dit is onderdeel van het operationele proces en management.</p>

	<p>Het Advanced Manufacturing Program zal, door de verandering van het productieproces en de productieketens, niet alleen een positieve economische impact, maar ook positieve sociaal-maatschappelijke en ecologische gevolgen met zich meebrengen. Economisch omdat het zich richt op optimale productieprocessen; positieve sociale impacts ontstaan door het optimaliseren van werkprocessen (werken) en doordat het voorziet in een onderwijsbehoefte (leren); en ecologische impacts ontstaan, omdat het programma duurzame productieprocessen stimuleert, met hergebruik van (ruwe) materialen en energie. Daarmee levert het Advanced Manufacturing Program een essentiële bijdrage aan de balans tussen versnelde economische ontwikkeling en duurzaamheid en daarmee aan de brede welvaart.</p>				
Resultaten	<p>De geplande resultaten onder dit programma zijn in een periode van 3 jaar:</p> <p>Werkpakket 1: Projecten</p> <ul style="list-style-type: none"> Opstarten van > 20 innovatieprojecten voor versnelde technologie-adaptatie. <p>Werkpakket 2: Educatie</p> <ul style="list-style-type: none"> Het opstellen en implementatie van > 30 trainingen, workshops, evenementen die bijdragen aan kennisoverdracht, lifelong learning, en competenties. <p>Werkpakket 3: infrastructuur</p> <ul style="list-style-type: none"> Demonstratie, test beds en validatie van digitaliserings- en netwerkmogelijkheden; Bijdrage aan het herontwerp van het productieproces en productieketen van > 20 (Oost-) Nederlandse bedrijven en > 4 internationale ondernemingen. <p>Werkpakket 4: samenwerking</p> <ul style="list-style-type: none"> Kritische massa in de vorm van: betrokkenheid van > 40 bedrijven, waarvan minimaal 5 internationaal actief; > 4 kennis- en onderzoeksinstellingen, Netwerkvorming met minimaal 5 nationale en/of internationale kennisnetwerken en minimaal 4 innovatiecentra uit Oost-Nederland; De ontwikkeling van nieuwe industrieketens. <p>Daarnaast wordt, in een periode van 10 jaar, gestreefd naar:</p> <ul style="list-style-type: none"> Een (door)groei van het cluster van innovatieve technologische bedrijven en startups en grensoverschrijdende samenwerking met betrekking tot productietechnologie, Aantoonbare groei en/of acceleratie van investeringen in de technologische infrastructuur in Oost-Nederland (Gelderland en Overijssel) en Nederland. Een koploperspositie als regionaal, nationaal en Europees topcluster voor de maakindustrie. 				
Inzet en co-financiering	<p>Start Q4 2018 – Einde Q4 2021 De totale projectomvang bedraagt €6 mln.</p>				
Opgaven/ Investerings	Totaal	Privaat	Onderwijs	Publiek	
				Provincie	Rijk
Projecten	2.000.000	1.000.000	-	500.000	500.000
Educatie	1.000.000	500.000	500.000	-	-
Infrastructuur	2.000.000	1.000.000		500.000	500.000
Operationeel/ management/ samenwerking	1.000.000	-	-	500.000	500.000
Totaal	6.000.000	2.500.000	500.000	1.500.000	1.500.000
Structureel karakter	<p>De transitie naar de nieuwe generatie productieketens is een traject van zeker 10 jaar. Industrie, midden- en kleinbedrijf, starters en kennisinstellingen hebben behoefte aan een speler die hun kan ondersteunen. Bedrijven zijn bereid te betalen voor dienstverlening die het AMP kan leveren. Wel zijn daarvoor investeringen nodig in de opstartperiode van 3 jaar, zodat de industrie snel de sterke kennispositie in de Europese productieketen kan opbouwen.</p>				

Techniek als motor | PDEng voor Digitale Transformatie en Advanced Manufacturing

Naam Project	PDEng voor digitale transformatie en advanced manufacturing
Partijen	De Universiteit Twente en het regionale bedrijfsleven dat een ontwerp- of innovatievraagstuk heeft met betrekking tot digitale transformatie en/of advanced manufacturing. Voor dit project is een Letter of Intent beschikbaar vanuit Universiteit Twente.
Opgave	<p>Het internet en digitale technologieën veranderen de wereld in rap tempo. De grote hoeveelheid data zal de markt op fundamentele wijze veranderen. De economische impact van dit proces zal groot zijn.</p> <p>Het bedrijfsleven moet in de gelegenheid worden gesteld mee te gaan in de digitale transformatie. De digitale transformatie heeft betrekking op sectoren als transport, energie, landbouw, maakindustrie, gezondheidszorg en cultuur. Denk aan de mogelijkheden van geavanceerde productietechnologie, Industrie 4.0, artificial intelligence, supercomputing en business information technology.</p> <p>Bijna driekwart van de ondernemingen in Nederland is de afgelopen twee jaar begonnen met de overstap naar nieuwe technologieën, vier op de tien bedrijven pas sinds een jaar. Dat blijkt uit het onderzoek <i>'De Nationale Monitor Digitale Transformatie'</i> dat in opdracht van KPN door Blauw Research begin dit jaar is uitgevoerd onder 456 bedrijven met meer dan 50 werknemers. De technologische ontwikkelingen gaan sneller dan bedrijven ze kunnen implementeren, al is iets meer dan de helft zich wel bewust van het belang ervan, zo blijkt uit het onderzoek.</p> <p>Hetzelfde geldt voor innovaties van het productieproces en productietechnologie. Er ontstaan telkens nieuwe uitdagingen, bijvoorbeeld in termen van productieflexibiliteit en snelle transitie naar maximale circulariteit (met name energie-oplossingen, milieu-impact en materiaalhergebruik). De transitie is meer dan technologie alleen, het vereist namelijk nieuwe bedrijfsprocessen en gemotiveerde arbeidskrachten die zijn opgeleid en getraind voor de nieuwe productiewereld. (zie 'Advanced Manufacturing Program).</p> <p>Met name het regionale midden- en kleinbedrijf is veelal niet in staat zelf de transformatie te initiëren. Daarom zijn bedrijven op zoek naar hoogwaardig geschoold personeel dat deze nieuwe en vaak complexe innovaties in hun onderneming kan ontwikkelen en implementeren.</p> <p>De Rijksoverheid investeert in onderzoek en innovatie omdat zij ziet dat Nederland alles in huis heeft om de beste oplossingen te vinden voor digitalisering en globalisering. Daarom is het van belang deze kennis zo goed en snel mogelijk bij het bedrijfsleven te brengen. Hiermee wordt bijgedragen aan een laagdrempelige toegang van het bedrijfsleven tot wetenschappelijke kennis en expertise.</p>
Voorgestelde aanpak	<p>Het doel is het bedrijfsleven in Oost-Nederland (met name in Twente en de Achterhoek) steun te bieden bij</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) de digitale transformatie en/of (b) advanced manufacturing waardoor bedrijven hun producten kunnen verbeteren en hun productieprocessen kunnen versnellen. Zo kunnen ze hun marktpositie versterken. Producten en proces sluiten dan beter aan bij behoeftes van de markt en bij de maatschappelijke uitdagingen.

	<p>Het instrument dat hiervoor ingezet wordt, is de tweejarige post-master track tot technologisch ontwerper (PDEng). De technologisch ontwerper heeft tot taak het creëren van technische oplossingen voor producten, processen en systemen voor het bedrijf binnen het algemeen maatschappelijk kader.</p> <p>Deze doelstelling sluit naadloos aan bij de vraag uit het bedrijfsleven om nieuwe onderzoeksresultaten om te zetten naar technologisch hoogwaardige innovaties. Aangezien dit PDEng programma een plek biedt bij bedrijven, draagt het tegelijkertijd bij aan de actielijn ‘arbeidsmarkt en talent’. De aansluiting bij de digitale transformatie bevordert de continuïteit van het bedrijf en geeft een stimulans aan de werkgelegenheid. Hiermee draagt het project bij aan ‘brede welvaart’ in verschillende sectoren (energie, landbouw, maakindustrie, gezondheidszorg, cultuur)</p>					
Resultaten	<p>Op korte termijn (2019 – 2021): Het opleiden van 15 PDEng professionals binnen de clusters digitale transformatie en/of advanced manufacturing.</p> <p>Op langere termijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het genereren van een extra kennisimpuls voor het Twentse hightech bedrijfsleven dat daarmee de internationale concurrentie aankan - Het ontwikkelen van nieuwe technologie en oplossingen voor producten, processen en systemen voor bedrijven. <p>De resultaten van de huidige PDEng-opleiding aan de Universiteit Twente hebben laten zien dat het karakter van de opleiding zeer goed past bij de behoeftes van het bedrijfsleven: een looptijd van 2 jaar, een ontwerpgerichte opdracht, in combinatie met de aansluiting op ‘state of the art’-kennis en onderzoek van de Universiteit Twente. Hierbij wordt ingezet op een langdurige samenwerkingsrelatie, óók na beëindiging van het PDEng-traject.</p> <p>Met de intensivering van de samenwerking tussen bedrijfsleven en de Universiteit Twente wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de valorisatiedoelstelling van de universiteit.</p>					
Inzet en co-financiering	<p>In onderstaande tabel zijn de kosten voor de 15 PDEngs weergegeven. Normaal bedragen de kosten voor een PDEng € 70.000 excl. btw voor een bedrijf. Met name voor het mkb is dit bedrag vaak te hoog, vooral als ze het concept PDEng nog niet kennen. Om deze reden vragen we cofinanciering voor de bedrijfsbijdrage van € 35.000 per PDEng zodat het bedrijfsleven gestimuleerd wordt technologie te ontwikkelen, daartoe ondersteund door PDEngs.</p> <p>De door de UT begrote kosten betreffen de loonkosten van de PDEng. De eigen bijdrage van de UT betreft in-kind financiering via begeleiding, huisvesting etc. Tijdens de opleiding maakt de PDEng gebruik van de beschikbare kennisinfrastructuur op de universiteit. Totaal benodigd aan Rijksbijdrage: € 840.000</p>					
Opgaven/Investeringen	Totaal	Privaat	Onderwijs	Gem	Provincie	Rijk
Loonkosten PDEng o.b.v. integraal uurtarief	4.662.780	525.000	3.297.780	-	-	840.000
Totaal	4.662.780	525.000	3.297.780	-	-	840.000
Structureel karakter	<p>De EU zal een programma starten op het gebied van digital skills (€ 700 miljoen). De ‘Digital Innovation Hubs’ in de regio zullen bedrijven helpen bij de benodigde digitale vaardigheden en de nieuwe mogelijkheden die geavanceerde productietechnologie, supercomputing, business information technology en artificial intelligence bieden.</p>					

	<p>Met dit voorstel met betrekking tot de PDEng voor digitale transformatie en advanced manufacturing willen we daar alvast op voorsorteren. Hiermee vergroten we onze kans op het verkrijgen van Europees budget.</p> <p>Kortom: de cofinanciering van het rijk fungeert daarmee:</p> <ul style="list-style-type: none">(a) als stimulans voor de digitale transformatie binnen het bedrijfsleven;(b) als stimulans voor de transitie van het bedrijfsleven naar nieuwe generatie productietechnologie en productieketens;(c) als katalysator voor de werving van een Europees fonds.
--	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Techniek als motor | TopFit - Citizenlab Oost

Naam Project	TopFit – Citizenlab Oost
Partijen	Universiteit Twente, Radboud Universiteit, Radboud Universitair Medisch Centrum (UMC), Wageningen University and Research (WUR), zorgverzekeraar Menzis, platform Samen Gezond, Werkgeversvereniging Zorg en Welzijn Oost, Oost NL, ziekenhuis Isala Zwolle, patiëntorganisaties, Diabetes Fonds, Reuma Fonds, ROC's en HBO's in Oost-Nederland.
Opgave	<p>In Oost-Nederland is het percentage mensen met één of meerdere langdurige aandoeningen hoger dan gemiddeld in Nederland. Ook zijn er relatief meer mensen beperkt in hun dagelijks leven vanwege gezondheidsproblemen. (Gezondheidsmonitor 2016). Investeren in levensbestendige gezondheid en efficiënte zorg in Oost-Nederland zal daarom een hoog rendement laten zien.</p> <p>TopFit vervult een meervoudige opgave, gericht op drie beleidsdomeinen: innovatie van zorg en beheersing van zorgkosten, verhoging van welzijn en arbeidsparticipatie, en economische groei en technologische innovatie.</p> <p>Het feit dat steeds meer bekend is over de rol van gedrag, leefstijl en leefomgeving op onze gezondheid, maakt dat steeds meer kan worden ingezet op preventie en lifelong wellbeing. Ook is er een trend van zelfmanagement en zelfcontrole in de zorg. Die trend is er ook bij burgers vanuit de wens meer inzicht in en autonomie over de eigen gezondheid te hebben. De grote techbedrijven en internationale platformdienstverleners zoals Intel, Google, Apple, Microsoft en Philips zien dit en investeren in big data en innovaties op het gebied van gezondheid.</p> <p>Tegelijkertijd is er noodzaak meer inzicht te krijgen in de onderliggende mechanismen en aan 'bewijs' op biologisch, chemisch en sociaal gebied om preventieve methodes verder vorm te geven. TopFit richt zich op de complexe problematiek in Oost-Nederland door het ontwikkelen van preventieve methodes en innovatieve technologieën en door de snelle toepassing ervan in Oost-Nederland, terwijl de internationale samenwerking en kennisexport wordt gestimuleerd.</p>
Voorgestelde aanpak	<p>TopFit bestaat uit 3 programmalijnen, waarvan het Citizen Lab Oost (programmalijn 1) de centrale lijn is waarin de samenwerking met regionale patiëntenorganisaties en beroepsopleidingen centraal staat.</p> <p>In programma lijn 2, het <i>Health Innovation Hub Oost</i>, worden consortia gevormd met bedrijven die de in het programma ontwikkelde innovaties sneller naar de markt brengen.</p> <p>In programmalijn 3, <i>MedTechFood Science</i>, wordt de internationale kennispositie van Oost-Nederland op het gebied van medische technologie versterkt.</p> <p>In het Citizenlab Oost ontwikkelen onderzoekers, patiëntenorganisaties, zorgorganisaties, gemeenten en werkgevers de komende jaren een 'citizen science' programma. Groepen burgers en patiënten onderzoeken de bijdragen van technologische innovaties aan gezondheid en leefstijl in een citizen lab. Deze labs worden georganiseerd rond bestaande en zich formerende zorg- en welzijnsclusters. In samenhang met de andere programmalijnen worden in ieder geval labs ingericht rond de thema's 'Gezond Bewegen', 'Gezond Metabolisme' en het 'Gezonde Brein'.</p> <p>De thematische cluster labs zijn op twee manieren met elkaar verbonden. Allereerst is er de operationele lijn waarin stapsgewijs een eigen ontwerp-</p>

	<p>methodiek (vanuit Design Thinking) wordt ontwikkeld in samenwerking met patiëntorganisaties, zorgorganisaties en beroepsopleidingen.</p> <p>Deze operationele lijn wordt intensief begeleid door wetenschappelijke onderzoekers op gebied van ethiek, (health) technology assessment en techniekfilosofie vanuit vier academische instellingen, practoraten in het mbo en lectoraten in het hbo.</p> <p>De schaal van deze operatie, de wijze waarop burgers gemobiliseerd worden om aan (het meten aan en reflecteren op) hun eigen gezondheid te werken en de directe verbinding tussen wetenschappelijk onderzoek en beroepsopleidingen is uniek voor Nederland.</p>
<p>Resultaten</p>	<p>TopFit is een strategisch programma met een horizon van 10 jaar dat ernaar streeft het grootste citizenlab in Noord-Europa te organiseren op het gebied van medische technologie, met individuele zorgbehoevenden als informatiedrager. Op korte termijn (de komende 3 jaren) worden de volgende resultaten verwacht, gekoppeld aan 3 werkpakketten die hier worden geconcretiseerd:</p> <p><i>WP 1: Kennisontsluiting en -toepassing, op het terrein van praktische methodieken voor (health) technologische assessment en ethiek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Minimaal 3 thematische clusters met daarmee verbonden praktijkonderzoek en wetenschappelijke publicaties, ‘Gezond Bewegen’, ‘Gezond Metabolisme’ en het ‘Gezonde Brein’. <p><i>WP 2: Operationele organisatie Citizelab Oost</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Op genoemde 3 thema’s worden thematische citizenlabs opgezet, die toegankelijk zijn voor, en actief werven onder: <ul style="list-style-type: none"> ○ Alle patiënten op genoemde thema’s ○ Burgers die geïndiceerd worden door hun huisartsen op genoemde thema’s ○ Mbo en hbo zorgprofessionals in opleiding • Organisatie van de data-huishouding rond de thematische citizenlabs, waar mogelijk in samenhang met het business model voor de data-infrastructuur. <p><i>WP 3: Maatschappelijke valorisatie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het Citizenlab Oost ontwikkelt en verzorgt trainingen die worden aangeboden aan al het hbo- en mbo-geschoold personeel in Oost-Nederland zodat zij handelingsvaardig worden met en ethisch kunnen reflecteren op medisch-technische innovaties.
<p>Inzet en co-financiering</p>	<p>Voor de programmaliijn Citizenlab Oost wordt een investering van € 6 miljoen gepland over een termijn van 3 jaren. Het gaat vooral om investeringen in apparatuur, zoals wearables en softwareplatformen.</p> <p>Bij de voorbereiding van deze investeringen wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij investeringen die zorgverzekeraars en zorgorganisaties (waaronder GGD’s) en gemeenten plannen, en vice versa wordt via de strategische deelname van deze organisaties in TopFit gepoogd hun investeringsgedrag te beïnvloeden.</p> <p>Beoogde partners zijn verzekeraars, fondsen, ziekenhuizen, GGD’s, stadsgewesten, universiteiten, hbo’s en mbo’s. Op deze wijze wordt ook een groot deel van de cofinanciering op investeringen geborgd, naast bijdragen van de provincie en gemeenten.</p> <p>De wetenschappelijke instellingen en beroepsopleidingen brengen zoals gebruikelijk uren in natura in.</p> <p>De hier gepresenteerde, voor Nederland unieke, constellatie vergt organisatiecapaciteit en een investering in apparatuur die op deze schaal niet uit reguliere wetenschappelijke fondsen of regionale innovatiefondsen te financieren is.</p>

Opgaven/Investerings	Totaal EUR	Privaat	Onderwijs	Publiek		Rijk
				Gem.	Provincie	
Kennisontsluiting en -toepassing	1.500.000	100.000	700.000	200.000	-	500.000
Operationele organisatie Citizenlab Oost	3.000.000	500.000	-	-	500.000	2.000.000
Maatschappelijke valorisatie	1.500.000	400.000	300.000	300.000	-	500.000
Totaal	6.000.000	1.000.000	1.000.000	500.000	500.000	3.000.000
Structureel karakter	Het Citizenlab Oost ontwikkelt een zelfstandig dienstenmodel (voor burgerinitiatieven, valorisatie, onderzoek) en bijpassend verdienmodel. Het wetenschappelijk onderzoek bereikt een dusdanig niveau van samenwerking dat in de toekomst vervolgtrajecten uit EU-middelen gerealiseerd kunnen worden. Dit wordt versterkt door het feit dat de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley TopFit eveneens als prioriteit agenderen in hun aanvraag voor de Regio Deal.					

Arbeidsmarkt & Talent | Twents Fonds voor Vakmanschap

Naam Project	Twents Fonds voor Vakmanschap
Partijen	Sociale partners, O&O fondsen, gemeenten verenigd in Regio Twente, UWV, onderwijs (bekostigd en particulier), Werkplein Twente (inclusief Leerwerkloket en Jongerenoffensief), Het Loopbaanstation en Provincie Overijssel.
Opgave	<p>Analyse van de regionale arbeidsmarkt geeft aan dat er met name op mbo-niveau grote discrepantie tussen vraag en aanbod bestaat. In Twente zijn er circa 150.000 vakmensen met een mbo-diploma en zo'n 75.000 arbeidskrachten zonder mbo-diploma. Uit arbeidsmarktgegevens van het UWV komt naar voren dat ruim 80% van de geregistreerde werkzoekende mbo'ers in Twente een startkwalificatie heeft voor (mbo-)banen waar eigenlijk maar weinig vraag naar is. Tegelijkertijd staan in Twente meer dan 2500 vacatures open op technisch vlak en is het aantal openstaande vacatures in maart 2018 ten opzichte van januari 2017 met 55% gestegen (Arbeidsmarktmonitor Regio Twente 2018-1, p.4). Er is dus sprake van een overduidelijke mismatch tussen vraag en aanbod.</p> <p>Actie is nodig om de huidige mismatch en kwalificatietekorten aan te pakken en nu al te anticiperen op toekomstige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld als gevolg van de energietransitie, ontwikkelingen met betrekking tot circulaire energie, voeding of nieuwe ontwikkelingen in de logistiek. Voor veel van de nieuwe beroepen en functies zullen, voor praktisch opgeleiden zoals mbo'ers, nieuwe vaardigheden nodig zijn, waar nu ook al tekorten in zijn, zoals digitale competenties. Aangezien er echter aanmerkelijk minder geïnvesteerd wordt in scholing en kwalificatie van vakmensen en mensen die een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt hebben (WRR, 2017 en ECBO 2016), is dit een vraagstuk dat zich meer en meer zal voordoen.</p> <p>Met de Twentse aanpak geven we hier op regionale schaal invulling aan. De Twentse aanpak is erop gericht om die achterstand weg te werken en om een positieve leercultuur in de arbeidsmarktregio te stimuleren. Werkenden krijgen meer sturing over de eigen loopbaan, werkzoekenden een betere aansluiting op de arbeidsmarkt, werkgevers beter opgeleide werknemers, die zijn voorbereid op de toekomst. Het kabinet hecht waarde aan een 'leven lang ontwikkelen' en heeft daarvoor het idee van de 'individuele leerrekening' gepresenteerd¹. De hieronder genoemde aanpak sluit hier bijzonder goed bij aan. Nauwe samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijven maakt hier onderdeel van uit.</p>
Voorgestelde aanpak	<p>De Twentse aanpak voor talentontwikkeling richt zich op zowel werkende als werkloze vakmensen onder/op mbo-niveau die een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt hebben. Zij kunnen een beroep doen bij het Twents Fonds voor Vakmanschap (afgekort TFvV) voor vakscholing in kansrijke sectoren en beroepen.</p> <p>Het TFvV organiseert daarvoor allianties van samenwerkende organisaties (van financiers van onderwijs, aanbieders van onderwijs, sociale partners, overheden, UWV, leerwerkloket en Werkplein Twente), communicatiecampagnes en geeft advies aan de werkende of werkloze opleidingszoekenden. Het TFvV vervangt bestaande regelingen niet, maar complementeert en versterkt deze.</p> <p>De vakscholing die aangeboden wordt aan deze kwetsbare groep zorgt voor een duurzame infrastructuur, inclusief toegang tot financieringsmogelijkheden, voor een betere balans tussen vraag en een passend aanbod van scholing. Het TFvV werkt hiervoor binnen het raamwerk van de Agenda voor Twente.</p>

¹ In een brief van Minister Koolmees 12 maart jl. aan de Tweede Kamer over een Leven Lang Ontwikkelen staat het TFvV genoemd als regionaal experiment: 'Een voorbeeld is de pilot in Twente waarbij lokaal ook bijgedragen wordt aan de leercultuur en ook het initiatief van het House of Skills in Amsterdam'.

	Het TFvV zal in de uitvoering samenwerken met (House of) Skills Twente. Skills Twente ontplooit branchespecifieke activiteiten op het gebied van skillstrainingen en opleidingen, matching op basis van skills en een platform waar werkgevers en werknemers elkaar kunnen vinden. Specifieke aandacht zal daarbij ook besteed worden aan mensen die vallen onder een van de doelgroepen van de participatiewet.					
Resultaten	Het Twents Fonds voor Vakmanschap wil het mogelijk maken dat in de komende 4 jaar jaarlijks 1.500 werkenden en werkzoekenden de mogelijkheid krijgen tot om-, her- of bijscholing bekostigd door het TFvV, en uitgevoerd binnen Skills Twente.					
Inzet en co-financiering	<p>Provincie Overijssel en Regio Twente erkennen dat een extra impuls voor de arbeidsmarkt nodig is om de kansen van de doelgroep te vergroten. Dit project heeft een omvang van miljoen euro, en kent een looptijd van 4 jaar.</p> <p>De Provincie Overijssel heeft reeds 1 miljoen euro vanuit de Human Capital Agenda gereserveerd. Hetzelfde geldt voor de Regio Twente vanuit de Agenda voor Twente. Aan het Rijk wordt gevraagd de publieke bijdrage van provincie, regiogemeenten, werkgevers en bijdrage van de O&O fondsen te verdubbelen en de samenwerking te ondersteunen.</p>					
Opgaven/ Investerings	Totaal EUR	Privaat	Onderwijs	Publiek		Rijk
				Gem.	Provincie	
Kwartier maken: infrastructuur opzetten, leerbedrijven en doelgroepen marketing	1.000.000	-	-	500.000	500.000	.-
Implementatie en verduurzaming van de organisatie en het fonds	7.000.000	2.000.000	-	500.000	500.000	4.000.000
Totaal	8.000.000	2.000.000	-	1.000.000	1.000.000	4.000.000
Structureel karakter	Het (revolverende) fonds TFvV zal op termijn bekostigd worden door overheden (bijdrage als werkloze duurzaam uitgeplaatst is) en bedrijven.					

Arbeidsmarkt & Talent | Skills Twente

Naam Project	(House of) Skills Twente voor de branches logistiek (Almelo) en bouw en infra (Kenniscentrum West Twente)
Partijen	Sociale partners, individuele werkgevers, O&O fondsen, georganiseerde werkgeversvertegenwoordigers, gemeenten verenigd in Regio Twente, UWV, onderwijs (bekostigd en particulier), Werkplein Twente (inclusief Leerwerkloket en Jongerenoffensief), SW-Organisaties, Het Loopbaanstation, Provincie Overijssel, REMO West Twente, Bouwgilde, Opleidingsbedrijf Transport en Logistiek (OT&L). Voor dit project is een Letter of Intent beschikbaar van gemeente Rijssen-Holten.
Opgave	<p>De spanning op de arbeidsmarkt in Twente is een groot probleem, in het bijzonder in de branches logistiek, en in de techniek, bouw en infra (Arbeidsmarktmonitor Twente 2018 – Q1). Voor de beroepen c.q. branches waarin nu tekorten optreden, zal dit de komende jaren, zonder ingrijpen, niet veranderen. Naast het gebrek aan beschikbare arbeidskrachten, is er ook sprake van een mismatch tussen aanwezige en benodigde kwalificaties en competenties. De opkomst van veel nieuwe beroepen en functies (bijvoorbeeld voor beroepen in de duurzame energiesector, in de voedingsindustrie of in de logistiek) vraagt om competenties en kwalificaties, waar nu al een tekort aan is. Door de flexibilisering op de arbeidsmarkt, zullen veel mensen te maken krijgen met een tijdelijk dienstverband. Om aan het werk te blijven moeten ze flexibel zijn, zich snel aan kunnen passen aan een nieuwe baan die een beroep doet op net weer andere vaardigheden.</p> <p>Bij toenemende spanning van vraag en aanbod, vraagt een vitale arbeidsmarkt om een andere benadering van het beschikbare potentieel en een andere manier van scholing: direct beschikbaar, modulair en persoonlijk vorm gegeven. Dit bij voorkeur bij een werkgever op de werkvloer. De focus op skills is een fundamentele verschuiving. Werkgevers, overheid en onderwijsinstellingen hebben een gezamenlijke taak om hier invulling aan te geven. Vanuit een brede samenwerking in Twente, komt een branche-gerichte samenwerking tot stand via de Twentse Huizen van Skills.</p>
Voorgestelde aanpak	<p>Met 'Skills Twente' nemen bedrijfsleven, onderwijs en overheid en andere betrokken partijen gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor een vitale Twentse arbeidsmarkt en doen dit in branches waar bijzondere krapte is op de arbeidsmarkt, namelijk in (a) de logistiek en (b) techniek, bouw en infra.</p> <p>De branchespecifieke activiteiten van Skills omvatten verschillende diensten zoals nieuw opleidingsaanbod (bijvoorbeeld robotica, mechatronica), grensvlakopleidingen (bouw en techniek, zorg en domotica), skillstrainingen in stimulatie/praktijkruimtes, matching vraag en aanbod, arbeidspooling, bij- en nascholing van technisch personeel, voorlichting en advies, en innovatie en ontmoeting.</p> <p>Bovenstaande activiteiten vergroten de kansen voor werkzoekenden, verminderen de kwetsbaarheid van werkgevers binnen een bepaalde branche en vergroten de duurzame inzetbaarheid van de regionale beroepsbevolking waarbij 'leven lang ontwikkelen' centraal staat.</p> <p>In de uitwerking van de huizen wordt samenwerking gezocht bij bestaande initiatieven (zoals Techwise) en de 'opleidingshuizen' het ROC van Twente en AOC (middelbaar beroepsonderwijs voor natuur, voeding en leefomgeving).</p>
Resultaten	<p><i>Resultaten op korte termijn (jaar 1, 2 en 3)</i></p> <p>De ontwikkeling van Skills Twente is in de beginfase. Vanuit de actuele ontwikkelingen ten aanzien van logistiek, onder meer op het regionale bedrijventerrein XL Businesspark in Almelo, is op initiatief van de provincie, samen met de gemeente Almelo en onder leiding van 'Port of Twente' namens</p>

	<p>de werkgevers in de logistiek, gestart met het opzetten van een <i>Twents Huis van de Logistiek</i>. Werkplein Twente sluit hierbij aan vanuit de beroepsgroepenketenaanpak.</p> <p>Een tweede Twents Huis dat opgestart wordt, is het <i>Huis van de Techniek, Bouw & Infra</i> (Kenniscentrum West Twente). Hiermee ontstaat een stevige positie voor aantrekken van talent aan de noord- & westkant van Twente tot in Salland. Nu worden jaarlijks 700 nieuwe arbeidskrachten opgeleid, in 2022 moet dit zijn gegroeid naar 1000.</p> <p><i>Resultaten op lange termijn</i> We starten met het Twents Huis van de Logistiek (Almelo) en het Twents Huis van de Techniek, Bouw & Infra (Kenniscentrum West-Twente) als onderdeel van Skills Twente. In het verlengde van deze huizen willen we, als deze huizen succesvol zijn, op de middellange termijn starten met (het ontwikkelen van) het Twents Huis van de Zorg, Twents Huis voor ICT en het Huis van de Voeding(s)industrie). Op basis van ontwikkelingen in de markt kunnen aanvullende Twents Huizen worden opgezet.</p> <p>Met Skills Twente (als overkoepelende samenwerking) en de Twentse Huizen willen we gezamenlijk sneller kunnen reageren op de branchespecifieke vragen uit de markt en het inzetbaar maken van potentiële kandidaten in de regio en daarbuiten. De Twentse Huizen hebben een primaire focus op Twentse werkgevers en het Twentse arbeidspotentieel, maar de arbeidsmarkt vraagt om inzet van alle potentiële arbeidskrachten in de wijde omgeving (inclusief Duitsland onder meer via de samenwerking binnen GrensWerk).</p>					
Inzet en co-financiering	<p>Voor het opzetten van Skills Twente en de verschillende Twentse Huizen is een opstartinvestering nodig voor onder andere een kwartiermaker. Voor het Huis van de Logistiek zijn kosten gemoeid voor projectleiding en projectondersteuning, en initiële kosten voor ontwikkeling, digitale innovatie en uitvoering. Hiervoor draagt Port of Twente (Privaat) €100.000 bij waarvan 90% 'in kind' en 10% 'out of pocket'. Voor het Huis van de Logistiek zullen de werkgevers, onderwijs, gemeente Almelo en Provincie Overijssel gezamenlijk zorgdragen dat minstens 50% van de kosten door hen gezamenlijk gedragen gaat worden.</p> <p>Met het Huis van de Techniek is een initiële vastgoedinvestering gemoeid van €12 tot €15 miljoen. Deze wordt volledig bekostigd door (grotendeels private) partijen in de regio. Daarnaast wordt een extra investering van €2,2 miljoen gedaan om een aantrekkelijke omgeving neer te zetten voor domotica, mechatronica, zorg, en bouw. Hiervan wordt €1 miljoen gedragen door ROC van Twente.</p>					
Opgaven/Investeringen	Totaal EUR	Privaat	Onderw.	Publiek		Rijk
Opzetten Skills Huizen	300.000	-	-	-	100.000	200.000
Twents Huis Logistiek	500.000	100.000	-	50.000	100.000	250.000
Twents Huis Techniek	2.200.000	-	1.000.000	198.000	250.000	752.000
Totaal	3.000.000	100.000	1.000.000	248.000	450.000	1.202.000
Structureel karakter	<p>Na de opstartfase moet de exploitatie van de huizen uit reguliere gelden of uit een lidmaatschap worden gefinancierd. Dit vraagt om een verschuiving van bestaande geldstromen naar deze nieuwe samenwerkingsvorm. Verder wordt dienstverlening 'ingebracht' binnen de Skills Twente en de Twentse Huizen. Gebaseerd op de ervaringen met deze 2 Twentse Huizen, worden op termijn ook andere 'huizen' opgericht zoals een Twents huis voor de Zorg of een Twents Huis voor ICT.</p>					

Arbeidsmarkt & Talent | Talent Halen, Opleiden en Houden

Naam Project	Talent Halen, Opleiden en Houden
Partijen	Universiteit Twente, Saxion, ROC van Twente, LIFE, Novel-T, bedrijfsleven, Provincie Overijssel, Regio Twente, gemeente Enschede.
Opgave	<p>De arbeidsmarkt is voortdurend in ontwikkeling. De economie trekt aan, het aantal vacatures groeit en de werkloosheid daalt. Door technologische ontwikkelingen verdwijnen er banen, maar er komen ook nieuwe banen bij. Het zorgen voor voldoende gekwalificeerde vakmensen en kenniswerkers is een essentiële randvoorwaarde voor de economische groei van een regio. Het is dan ook van belang om talenten zoveel mogelijk voor de regio Twente te behouden of na enige tijd weer terug te halen uit andere regio's. Provincie Overijssel heeft in mei 2018 een actieplan 'Talent binden en boeien' opgesteld. Uit onderzoek blijkt dat studenten veelal onbekend zijn met de (MKB-)bedrijven in de regio en dat zij de perceptie hebben dat er geen mogelijkheden voor hoogopgeleiden op de arbeidsmarkt in de regio Twente zijn. Een andere belangrijke factor is dat Twente, mede als gevolg van de grensligging, wordt ervaren als 'ver weg'. Desondanks is er grote krapte op de arbeidsmarkt: er is een groot aantal vacatures vooral in de zorg, de logistiek en op technisch vlak (Monitor Arbeidsmarkt Twente 2018).</p> <p>Dit project richt zich op de krapte aan de bovenkant van de arbeidsmarkt (hbo / wo). Voor de regio is het van belang niet alleen het hier wonende of studerende talent vast te houden, maar ook voldoende nieuwe bedrijvigheid aan te trekken om deze en toekomstige jongeren een baan te bieden. Het programma draagt bij aan de bredere welvaart, door de bijdrage aan economische groei van de regio, door de focus op de arbeidsmarkt en onderwijs, en het stimuleren van grensoverschrijdende en internationale samenwerking (alumni). Daarnaast creëren we nieuwe en stimulerende leer- en werkomgevingen en programma's zoals Connect-U en InnovateGO die een connectie hebben met het regionale bedrijfsleven.</p>
Voorgestelde aanpak	<p>In december 2017 heeft de gemeente Enschede als initiatiefnemer een convenant getekend met de vier kennisinstellingen, Universiteit Twente (UT), hogeschool Saxion, AKI ArtEZ en ROC van Twente. Doel van het convenant is een duurzame sociaaleconomische ontwikkeling van de regio met een magneetwerking voor talent en pionierende ondernemers. De volgende drie thema's staan hierbij centraal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Talent Halen, Opleiden en Houden. Dit is gericht op het aantrekken, boeien en binden van talent en heeft verbinding met het actieplan van de Provincie Overijssel 'Talent Binden en Boeien'. • Smart Society/Enschede Lab voor maatschappelijke vraagstukken • Vestigingsklimaat. Het verbeteren van de bereikbaarheid helpt gemeente en kennispartners om samenwerking te intensiveren met andere regio's waaronder Münster en Osnabrück. <p>In dit voorstel gaat het om projecten ten behoeve van 'Talent Halen, Opleiden en Houden', dat vormgegeven wordt door zeven instrumenten: Connect-U, Talent IT, MKB beurzen, Benutten van het alumni-netwerk, Oriëntatieprogramma WIMM, Ondernemerschap als bindmiddel en Connect Forward.</p> <p>1. Connect-U (Ariënsplein) Op de Stadscampus binnen Connect-U worden vijf business communities ontwikkeld die direct bijdragen aan kennisontwikkeling en –benutting door samenwerkende innovatieve ondernemingen. Elke community kent een of enkele leidende bedrijven, jonge bedrijven en starters. De communities sluiten qua thema's aan bij de sterktes van de regio, zoals robotica en MedTech. Connect-U is een open innovatie campus, die hiermee ook de binnenstad van Enschede revitaliseert en de economische basis van de</p>

	<p>regio Twente versterkt. De samenwerking met het mkb uit de regio Twente draagt ertoe bij dat talent voor de regio behouden blijft, de bedrijven groeien en dat nieuwe kennis wordt verworven en benut. De samenwerking met het ROC van Twente zorgt voor aansluiting van het mbo. Op deze wijze willen we mbo-afgestudeerden enerzijds aan het werk helpen en anderzijds laten doorstromen in hbo-opleidingen.</p> <p>2. Talent IT Met een speciaal stage/afstudeerprogramma worden studenten aangetrokken. Dit houdt in dat studenten ervaring opdoen door wisselende opdrachten voor bedrijven uit te voeren en tegelijkertijd kunnen zij een bijbaan bij één van de bedrijven uitvoeren. Betrokken partijen zijn vijf ICT-bedrijven (TRIMM, Sigmax, BetterBe en de Odin Groep), Enschede, Universiteit Twente en Saxion. Alle regionale bedrijven die behoefte hebben aan IT-personeel kunnen deelnemen.</p> <p>3. MKB beurzen De pilot MKB Technology Scholarship wil bijdragen aan de groei van de instroom in relevante studierichtingen, en de koppeling met het regionaal bedrijfsleven versterken. Dat gebeurt door middel van een beurzenprogramma.</p> <p>4. Benutten van het alumni-netwerk De alumninetwerken (zowel in binnen- als buitenland) van de onderwijsinstellingen in de regio kunnen veel betekenen voor de regionale economie. De Universiteit Twente en Saxion hebben samen met provincie Overijssel en gemeente Enschede het initiatief genomen voor een driejarige pilot om de alumninetwerken beter te verbinden met de regio.</p> <p>5. Oriëntatieprogramma WIMM (Wij Investeren in Mens en Maatschappij) Het doel is om technische studenten van het Saxion en de Universiteit Twente kennis te laten maken met bedrijven in Twente. In dit programma wordt het voor alle bedrijven in Twente mogelijk om te laten zien wat ze de studenten te bieden hebben en wat mogelijke (technische) functies zijn. De deelnemende partijen binnen dit project zijn WIMM, Saxion, Universiteit Twente, TechniekPact Twente en bedrijfsleven. WIMM is een initiatief van de ondernemende participatiemaatschappij Wadinko N.V., Hemmink B.V. en Unica B.V. De activiteiten zijn zo opgesteld dat studenten gedurende hun hele studie kennismaken met het bedrijfsleven in Twente.</p> <p>6. Ondernemerschap als bindmiddel Ondernemerschap blijkt een effectief middel te zijn om talent aan te trekken en biedt een kans om hen vervolgens voor de regio te behouden. Novel-T en de daaraan verwante centra voor ondernemerschap leggen op dat gebied reeds een krachtige basis en maken de Twentse kennisinstellingen tot de meest ondernemende van Nederland. Een reden voor studenten om voor Twente te kiezen. Vanuit die basis verzwaren partijen de komende periode hun inzet op het scouten van ondernemend talent binnen de kennisinstellingen en lanceren zij daarnaast, tezamen met de regionale industrie, een tweetal nieuwe initiatieven (FounderMeetsCEO en InnovateGO). Deze initiatieven zijn gericht op ondernemerschap als middel om talent te behouden door hen daadwerkelijk in te bedden in het regionale netwerk en duurzaam te verbinden met de regionale industrie.</p> <p>7. Connect Forward Lokale bedrijven willen graag dat ze blijven, maar toch verlaten getalenteerde internationale studenten Twente nadat ze afgestudeerd zijn. Uit onderzoek blijkt dat onbekendheid met mogelijkheden en een verwacht gebrek aan diversiteit hoofdredenen zijn om te vertrekken. Saxion, UT en Novel-T willen hier met Connect Forward verandering in brengen. Dit</p>
--	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

	<p>programma gaat internationale studenten de mogelijkheid bieden om via een aantal traineeships kennis te maken. Het programma bouwt voort op het reeds bestaande, en succesvolle, Fast Forward programma dat gericht is op Nederlandse studenten en ervoor zorgt dat circa 90% van de deelnemende studenten voor de regio behouden blijft.</p>
<p>Resultaten</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Connect-U: <ul style="list-style-type: none"> • Totale werkgelegenheid in het pand van Connect-U van 1000 mensen, waarvan 65% hoogwaardig (hbo- en wo-niveau); • De ontwikkeling van vijf business communities in het hart van Enschede op de Stadscampus; • Realisatie van drie labs/onderzoeksfaciliteiten ten behoeve van onderwijs en onderzoek in de vijf business communities. Studenten in opleiding werken aan opdrachten van bedrijven in de business communities. De labs richten zich onder meer op het gebruik van nieuwe materialen en technieken, op het ontwikkelen en testen van games, virtual reality en special imaging en op robotica en drones; • Uitgangspunt is facility sharing van lab- en onderzoeksfaciliteiten met bedrijven. 2. Talent IT en MKB-beurzen: <ul style="list-style-type: none"> • Een jaarlijks stijgend aantal studenten en bedrijven die aan de regio gebonden zijn. 3. Benutten van het alumni-netwerk: <ul style="list-style-type: none"> • In toenemende mate bijdragen aan investeringen in onderzoek en/of startups en daarmee aan de regio; • Een rol spelen in het aantrekken van bedrijven; • Ondersteuning bieden bij regionale/internationale lobby en profilering van de regio Twente in andere regio's en landen; • Een 'ambassadeursrol' vervullen ten behoeve van handelsbevordering (export); • Een rol spelen bij het aantrekken van kenniswerkers. <p>Hiertoe organiseren alumnimanagers van Saxion en Universiteit Twente regelmatig evenementen met alumni en bedrijven. Ze zorgen voor informatievoorziening richting alumni en bedrijven en betrekken alumni voor ondersteuning. Het project 'alumni netwerk' kent jaarlijkse prestatieafspraken die in jaarplannen geconcretiseerd worden.</p> 4. Oriëntatieprogramma WIMM <p>Hiervoor worden onder meer groepsactiviteiten, stagematchdagen en stageverteldagen georganiseerd. Naast groepsactiviteiten zijn er activiteiten waarbij studenten persoonlijk kennis maken met een bedrijf. Denk hierbij aan traineeships, bedrijvendiners, borrels en dergelijke.</p> 5. Ondernemerschap als bindmiddel: <ul style="list-style-type: none"> • Via FounderMeetsCEO koppelen we in deze periode 200 (studenten) startups aan directeuren/ eigenaren van regionale industriële bedrijven. Door deze koppeling bieden we deelnemers de kans en structuur om kennis, ervaring en netwerken uit te wisselen en creëren we duurzame verbinding tussen deze twee werelden binnen Twente. • InnovateGO verbindt innovatieteams van bestaande Twentse industrie met studenten en startups en biedt hen de mogelijkheid tot versnelling en succes via specifieke, thematische accelerator tracks. Qua resultaat verwachten we dat 200-300 innovatie teams (combinatie bedrijven, startups en studenten) deel zullen nemen aan het programma. Een deel van deze teams zal doorgaan als startup, een deel als product(unit) binnen een bestaand bedrijf en een deel zal stoppen. In alle gevallen echter zullen de betrokken

	<p>studenten (circa 500-750) hun plek vinden binnen regionale industrie.</p> <p>6. Connect Forward:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 250 internationale studenten via traineeships kennismaken met de Twentse industrie; • Circa 70% van deze studenten daadwerkelijk in de regio werkzaam blijven; • Een duurzaam en zelfdragend business model. 					
Inzet en co-financiering	<p>Provincie Overijssel en Regio Twente erkennen dat een extra impuls voor de arbeidsmarkt nodig is. Provincie Overijssel heeft voor een deel van de activiteiten financiering vanuit de Human Capital Agenda gereserveerd. Daarnaast investeert zowel Provincie, als Regio Twente en Gemeente Enschede in de programma's en activiteiten van Novel-T. Bij het MKB beurzenprogramma is een aanvraag ingediend onder de Algemene Subsidieverordening van 100.000 bij de Provincie Overijssel. De gevraagde rijksbijdrage is relatief bescheiden, maar essentieel voor het overbruggen van de eerste periode, de ontwikkelfase, die kwetsbaar is door inzet van tijdelijke contracten.</p> <p>De investeringen van LIFE (Living In Funky Environments) en andere private partners zijn minimaal 50% van de totale investeringen onder privaat. LIFE investeert 49 mio in de ontwikkeling van Connect-U. De ontwikkeling van de 5 business communities binnen Connect-U kan alleen via een publiek-privaat samenwerkingsverband worden gerealiseerd.</p> <p>De investeringen in FounderMeetsCEO, InnovateGO en Connect Forward zullen vanuit een publiek-private samenwerking worden gerealiseerd, deels via en vanuit Stichting Novel-T waarin deze partijen tezamen komen.</p>					
Opgaven/Intoversteningen	Totaal EUR	Privaat	Onderwijs	Publiek		Rijk
				Gem.	Prov.	
Connect-U	1.650.000	1.250.000	-	-	-	400.000
Talent IT (tot 31-12-2019)	340.000	25.000	-	25.000	100.000	190.000
MKB Beurzen programma	594.131	-	490.743		100.000	3.388
Alumni communities	339.966	-	113.322	37.774	113.322	75.548
Oriëntatieprogr. WIMM	-	75.000	-	-	75.000	75.000
Ondernemerschap als bindmiddel	2.300.000	1.200.000	-	-	300.000	800.000
Connect Forward	750.000	7.500.000*	240.000	80.000**	80.000**	350.000
Totaal	13.699.097	10.050.000	844.065	142.774	768.322	1.893.936
	<p>* Het bedrijfsleven investeert naar verwachting circa 7.500.000 euro, deze investeringen worden gedaan in salaris en opleidingskosten van de trainees. Deze zijn buiten de totale investering gehouden zodat het puur over de programmakosten gaat en de eerste periode totdat een duurzaam en zelfdragend business model is gevonden voor het programma.</p> <p>** Twentse gemeenten en Provincie Overijssel investeren via het samenwerkingsverband Novel-T. Na deze eerste fase/ periode is het de verwachting dat private bijdragen dusdanig oplopen dat programma's zonder rijksbijdrage kunnen worden voortgezet.</p>					
Structureel karakter	<p>Voor de concrete activiteiten met het bedrijfsleven wordt gevraagd om ondersteuning voor de opzet en ontwikkeling van de programma's, en begeleiding van studenten. Na de opzetfase zal de bijdrage vanuit het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen voldoende moeten zijn om de kosten te dekken. De partners Saxion en LIFE hebben voor de organisatie van Connect-U een projectorganisatie en deze partijen bewaken samen met de bedrijven en de communities de opgestelde visie en het concept. De gezamenlijke projectleiding houdt toezicht op de organisatie en de ingezette professionals.</p>					

Arbeidsmarkt & Talent | Leonardo

Naam Project	Leonardo
Partijen	Universiteit Twente (UT), Vrije Universiteit Amsterdam (VU), bedrijfsleven regio's Twente & Amsterdam. Voor dit project is een Letter of Intent beschikbaar vanuit Universiteit Twente.
Opgave	<p>Nederland heeft een groot tekort aan hooggekwalificeerde ingenieurs; dit is zichtbaar in een tekort aan technologisch opgeleiden op de Twentse en Amsterdamse arbeidsmarkt. Bedrijven zien dat het tekort aan ingenieurs een bedreiging is voor hun innoverend vermogen en concurrentiekracht. In Nederland is een tekort aan deze ingenieurs omdat er onvoldoende aanwas is vanuit de opleidingen en de vergrijzing in de techniek steeds harder toeslaat.</p> <p>De bèta-techniekstimuleringsprogramma's van de laatste jaren hebben weliswaar succes gehad, maar er zijn grote regionale verschillen in het keuzegedrag van aankomende studenten. In regio's met een technische universiteit kiest ca 23% van de vwo-gediplomeerden voor een technische opleiding. In Amsterdam en de rest van Noord-Holland is dit slechts 11%, terwijl het aandeel scholieren met een toelaatbaar vakkenpakket niet significant afwijkt.</p> <p>Uit marktonderzoek (uitgevoerd in opdracht van de UT door Panteia) blijkt dat de studenten in regio Amsterdam (provincie Noord-Holland en Flevoland) met een Natuur & Techniek-profiel nu niet kiezen voor een ingenieursopleiding in Twente.</p> <p>Door het openen van een nevenvestiging van de bacheloropleiding werktuigbouwkunde (Mechanical Engineering) in Amsterdam verwachten we meer studenten uit de regio Amsterdam te kunnen interesseren voor een technische opleiding en uiteindelijk aan Twente te binden.</p>
Voorgestelde aanpak	<p>Er zal een nevenvestiging van de bestaande Twentse bacheloropleiding Mechanical Engineering in Amsterdam worden geopend. De Amsterdamse opleiding start per september 2019 (hier is per augustus 2018 goedkeuring aan geven door het ministerie van OCW). Het onderwijs wordt vanaf de start door zowel docenten van de VU als van de UT verzorgd.</p> <p>De bachelor krijgt een eigen karakter door het onderwijs rond onderstaande vier thema's te organiseren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sustainable energytransition; • Technology for healthcare; • Smart factories; • Resilience engineering. <p>Studenten volgen 75% van hun opleiding in Amsterdam en 25% in Twente. In Twente worden met name engineeringonderwijs en specialistische practica aangeboden. Daarnaast zullen studenten regelmatig in Twente overnachten om binding met de regio te creëren. In de periode dat de studenten in Twente zijn, zullen ze actief in contact worden gebracht met het Twentse bedrijfsleven. Hetzelfde geldt voor het bedrijfsleven in de regio Amsterdam. Op deze manier verwachten we meer (technische) studenten te binden aan de arbeidsmarkt in beide regio's.</p>
Resultaten	<p>Uiteindelijk doel</p> <p><i>Het doel is om talent vanuit de Randstad naar Twente te brengen en daarmee een betere match tussen onbenut arbeidspotentieel daar en marktvraag in Twente te bereiken.</i></p> <p>De ingenieurs van de toekomst worden opgeleid met speciale aandacht voor duurzaamheid, gezondheidszorg en energie. Daarmee wordt binding gerealiseerd met de regio en tegelijkertijd het innoverend vermogen en de concurrentiekracht van het Nederlandse bedrijfsleven op de langere termijn verhoogd. Hiermee draagt dit programma niet alleen bij aan onderwijs, maar ook aan werkgelegenheid, innovatie en brede welvaart.</p>

	<p>Fase 1: september 2018 - augustus 2021 In september 2019 wordt de bacheloropleiding Mechanical Engineering gestart op de locatie Amsterdam. In de eerste fase is het van belang een kwalitatief hoogwaardige opleiding neer te zetten, naamsbekendheid te creëren om voldoende studenten aan te trekken, het bedrijfsleven in beide regio's goed te betrekken en de langdurige samenwerking tussen de VU en UT goed vorm te geven. Door studenten uit de regio Amsterdam een Twentse MSc te laten doen en kennis te laten maken met regionale bedrijven, ontstaat binding met Twente.</p> <p>Fase 2: september 2021 – augustus 2024 De ambitie een instroom van 200 bachelorstudenten te creëren moet in deze fase worden bereikt. De eerste studenten zullen in september 2022 doorstromen naar de masteropleiding; de verwachting is dat ongeveer de helft van de bachelorstudenten voor een master in Twente zal kiezen. Aandachtspunt is om goed contact met de studenten te onderhouden tijdens hun masterfase. Het bedrijfsleven zal betrokken worden bij bachelor- en masteropdrachten. In 2024 zullen de eerste studenten hun masteropleiding hebben afgerond. Vanaf dat moment kan worden gekeken of de afgestudeerden ook daadwerkelijk meer doorstromen naar de arbeidsmarkt in de regio's Twente en Amsterdam.</p> <p>Fase 3: september 2024 en verder De opleiding komt in een steady state, is rendabel, houdt zichzelf in stand en levert een continue stroom aan hoogopgeleide ingenieurs af aan de arbeidsmarkt. De UT en VU zullen in deze fase (of wellicht reeds in fase 2) besluiten of de opleiding zal worden aangeboden als een joint degree. In deze fase is het van belang goed te monitoren of de juiste arbeidsmarkt wordt bediend, en indien nodig bij te sturen.</p>					
Inzet en co-financiering	Het opzetten van een nieuwe opleiding vergt een aanzienlijke voorinvestering. Dit wordt veroorzaakt door de bekostigingssystematiek. De bekostiging voor studenten loopt standaard 2 jaar achter op de daadwerkelijke inschrijvingen. Studenten die op 1 oktober 2019 staan ingeschreven zullen dus pas in 2021 worden bekostigd. De UT en de VU investeren gezamenlijk €5 miljoen (beide instellingen €2,5 miljoen). We vragen het rijk om voor €5 miljoen mee te financieren. De investering is voornamelijk bedoeld voor het aantrekken van extra wetenschappelijk en ondersteunend personeel om deze nieuwe opleiding te kunnen opzetten en vormgeven, het bekostigen van extra faciliteiten en apparatuur voor specialistische practica, en de extra inzet van diensten (onder meer studentenadministratie en marketing en communicatie).					
Investeringen	Totaal EUR	Privaat	Onderwijs	Publiek		Rijk
Voorfinanciering waarvan Personeelslasten 65%, Practica + apparatuur 15% Indirecte kosten 20%	10.000.000	-	5.000.000	Gem.	Prov.	5.000.000
Totaal	10.000.000	-	5.000.000	-	-	5.000.000
Structureel karakter	Na de periode van voorfinanciering daalt de opleiding in in de normale bekostigingssystemen van de universiteiten. Het doel is dat de opleiding na een periode van 3 tot 5 jaar een steady-state bereikt met een instroom van 200 studenten. Op dat moment is de opleiding ook rendabel en houdt zichzelf in stand.					

Bereikbaarheid & Vestigingsklimaat | Gebiedsontwikkeling en Bereikbaarheid Topwerklocaties

Naam Project	Gebiedsontwikkeling en Bereikbaarheid Topwerklocaties
Partijen	High Tech Systems Park, Kennispark Twente, Technology Base Twente/ADT, XL-park/Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT), Regio Twente, Saxion, Universiteit Twente, ROC van Twente, HMO, Sanderink Technology Centre BV, Novel-T, Twentebranding, Container Terminal Hengelo, Port of Twente, Havenbedrijf Twente, Keolis, private investeerders
Opgave	<p>Het project 'Gebiedsontwikkeling en Bereikbaarheid Topwerklocaties' richt zich op de deelopgave om de topwerklocaties uit te bouwen en onderling te verbinden. Doel hiervan is innovatie en bedrijvigheid te stimuleren door middel van het creëren van interactie tussen bedrijven, kennis en talenten in fysieke nabijheid. Het creëren van een aantrekkelijke werkomgeving en het versterken van de community – door een sterkere interactie – draagt bij aan het werven en behouden van talent. Daarnaast vergroot het de kans op interessante (crossover) innovaties.</p> <p>In combinatie met strategische samenwerking met sterke Europese instituties zoals Fraunhofer, bereiken we door combinatie van deze topwerklocaties met een goede interactie een kritische massa waardoor we ook in de toekomst in staat blijven om economische, sociale en duurzame waarde(n) te creëren.</p> <p>De verwachting is dat het vervoer over water in de komende jaren aanzienlijk groeit. Dit komt zowel door de aantrekkende economie, als door de uitbouw van T-Port Logistic Campus (180.000m² op XL-park) en de uitbreiding van de Maasvlakte in Rotterdam. Als uitvloeisel van het Rijksbeleid is met de exploitanten van de Maasvlakte afgesproken dat transport voor een belangrijk deel over het water wordt afgewikkeld. Hierdoor krijgen inland terminals (zoals de terminal op het XL Park) een steeds belangrijkere positie. Investerings zijn nodig om te voorzien in aanvullende transportcapaciteit. Verder wil de regio de groei van bedrijven in logistiek & techniek faciliteren en dit koppelen aan ambities op het gebied van circulariteit & duurzaamheid. Hierdoor wordt het internationale vestigingsklimaat versterkt en ontstaan nieuwe banen, vooral in een doelgroep waarbinnen in Twente een grote werkloosheid heerst.</p>
Voorgestelde aanpak	<p>De strategie om in te zetten op een aantal topwerklocaties vraagt een verdere impuls. Hierbij vullen de verschillende campussen elkaar aan. Het gaat om de volgende topwerklocaties:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Technology Base Twente - de voormalige vliegbasis Twenthe - heeft een iconisch karakter en is geschikt als ontwikkel-, demonstratie- en proefproductie-zone voor grootschalige ontwikkelingen; 2. Kennispark Twente is een innovatiecampus van nationaal belang. Hier vinden en versterken honderden hightech bedrijven, startups en de Universiteit Twente elkaar. 3. High Tech Systems Park (HTSP) is een hoogwaardig bedrijventerrein dat OEM-ers en innovatief MKB huisvest en waar samenwerking tussen groot- en kleinbedrijf in een internationale context centraal staat 4. Op het XL-park vinden nationale en internationale bedrijven in de logistiek, transport, distributie en industrie elkaar. De laad- en losfaciliteiten versterken het internationale vestigingsklimaat en worden intensief gebruikt, door logistieke én technologische bedrijven. XL-park heeft goed perspectief om dé logistieke hotspot van Oost-Nederland te worden. <p>De vier hotspots kunnen samen meer doen en meer effect bereiken als zij (virtueel) als één campus opereren en zich internationaal presenteren via twente.com. Dit heeft ook een aantrekkende kracht op de overige campussen. Vanuit de gezamenlijkheid worden (gedeelde) voorzieningen gerealiseerd die bijdragen aan de kwaliteit van de topwerklocaties, die niet op project/gebiedsniveau vanuit zakelijk kader gefinancierd kunnen worden. Bijvoorbeeld smart mobility, launching customership en circulariteit. Door het gezamenlijke proces komen partijen in beweging. De (directeuren van de) topwerklocaties zien nut en noodzaak van deze grotere samenhang en committeren zich hieraan. Om dit proces te ondersteunen wordt een netwerktrekker geworven, waardoor de vraag: "Wie bel ik voor vestiging van mijn bedrijf in Twente?" met een naam kan worden</p>

	<p>beantwoord. Deze netwerktrekker moet tevens met zijn voeten in de klei van de vier topwerklocaties staan, zodat hij geld, middelen, bedrijven en talenten bij elkaar brengt om nieuwe acties voor profilering, innovatie, talentenwerving en ondernemerschap van de grond krijgt. Deze activiteiten staan open voor het gehele regionale ecosysteem.</p> <p>Het voorgestelde plan bestaat uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Revolverend transformeren van incurant vastgoed, alsmede ontwikkelen van nieuw vastgoed. Dit gaat gepaard met het bieden van een openbare ruimte en activiteiten die daarin plaatsvinden, die innovatie en interactie tussen bedrijven, talenten en innovatie stimuleren. Onder andere in de vorm van programma's (incubator/groeiversneller), business models (building as a service), zichtbaar maken van innovaties (launching customership of iconisch gebouw), het bieden van gedeelde voorzieningen ten behoeve van innovatie, of het stimuleren van duurzaamheid/circulariteit/toekomstbestendigheid (voor andere functies bruikbaar zonder veel investeringen). - Smart Mobility oplossingen om de onderlinge bereikbaarheid en mobiliteit van en tussen de locaties te versterken, zodat uitwisseling van kennis en talent makkelijk kan plaatsvinden. Om de kenniswerkers en bezoekers van en tussen de 4 topwerklocaties op een innovatieve en duurzame manier te verbinden en te vervoeren wordt het concept van 'Mobility as a Service' toegepast. Daarbij worden verschillende mobiliteitsdiensten en aanbieders in een platform geïntegreerd (bijvoorbeeld taxi, carsharing, openbaar vervoer en e-bike). - Uitbreiding en verduurzaming regionale laad- en losfaciliteiten op XL-park. Dit om bedrijven (in de logistiek én de techniek) te faciliteren, vervoer over water te stimuleren en het voor- en natransport vanaf deze laad- en losfaciliteiten te innoveren en verduurzamen. Hierdoor wordt de A1 bovenregionaal ontlast. <p>Voor de gebiedsontwikkeling/transformatie van vastgoed is HMO (Herstructureringsmaatschappij Overijssel) een belangrijke partner, die revolverend investeert in projecten met maatschappelijk rendement. Daarnaast heeft elke topwerklocatie een eigen gebiedsorganisatie die zich richt op beheer en ontwikkeling van de openbare/gedeelde ruimte.</p> <p>Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT) zet samen met Port of Twente, Combi Terminal Twente (CTT) en het Havenbedrijf, in op een verdere verduurzaming van de binnenvaart en een milieuvriendelijker voor- en natransport. Dit is zeer kansrijk, omdat containers vanaf de combi-terminal, over een relatief beperkte afstand worden getransporteerd (doorgaans tot 40 kilometer). Het RBT ziet XL-Park bovendien als proeftuin voor zelfrijdende voertuigen (unmanned cargo), die containers en goederen met een routing vanaf de terminal over een korte afstand kan afleveren op de bedrijfskavel (en weer terug). Het XL-Park is erg geschikt als proeftuin, omdat het terrein enkel wordt benut door bedrijven en via één weg (publiek) toegankelijk is (veiligheid). De ontsluitingswegen op het terrein dienen hiervoor nog wel geschikt te worden gemaakt. Voor de uitvoering wordt intensief samengewerkt met Universiteit Twente. Door goederenstromen over het water af te wikkelen, wordt de A1 bovenregionaal ontlast. Zo wordt een bijdrage geleverd aan nationale duurzaamheidsdoelstellingen (onder meer verminderen brandstofgebruik / terugdringen fijnstof).</p> <p>Met bovenstaande projecten worden logistieke én technologische bedrijven gefaciliteerd. Daardoor ontstaan veel nieuwe banen. Hiervoor worden mensen aangesproken en geschoold via het Twents Huis voor de Logistiek (Skills Twente) en het Twents Fonds voor Vakmanschap. Daardoor kunnen we ook doelgroepen die werkloos zijn weer laten deelnemen aan de arbeidsmarkt.</p> <p>Naast de cofinanciering uit de regiodeal van bovenstaande activiteiten vragen we:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pilot-status van Invest NL voor onze topwerklocaties, om de publiek-private ontwikkelingen een impuls te geven. - voor Technology Base Twente om erkende experimenteerstatus voor niet-gecertificeerde drones en onbemande vliegtuigen.
--	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

	<ul style="list-style-type: none"> - medewerking aan (toekomstige) directe aansluiting van het Sanderink Technology Centre op het spoor. - (medewerking aan) ontheffing van RDW (na succesvol afronden testen op het afgesloten terrein van Technology Base Twente) zodat XL-park kan optreden als proeftuin voor zelfrijdende voertuigen. <p>Na het integreren van de vier topwerklocaties, kunnen ook andere gebieden in de regio aangehaakt worden.</p>
Resultaten	<ul style="list-style-type: none"> - Realiseren van vastgoed dat (gedeelde) voorzieningen voor regionale ondernemers biedt en kansen geeft aan lancering van nieuwe producten: <ul style="list-style-type: none"> o Gallery Kennispark, incubator en circularity center, met innovatief concept (building-as-a-service & voorzieningen voor 7 stappen in innovatie-ontwikkeling) (2020) o Sanderink Technology Centre Kennispark, open innovatiecentrum en regionale broed- en werkplaats voor nieuwe technologie, kleine serieproductie en nieuwe (eind)producten op gebied van civiele infrastructuur/constructie en ICT (eind 2019) o Advanced Manufacturing Center (Fraunhofer/TPRC) Kennispark, onderzoeksfaciliteit en proeffabriek voor reconfigureerbare productie en lichtgewicht materialen (2020) o Proeffabriek in demontabele hal Technology Base Twente (2021); o Transformatie en verduurzaming locaties HMO Kennispark, twee bestaande en 1 nieuwe locatie worden getransformeerd en toekomstbestendig en duurzaam (her)ontwikkelt. (2019-2021) o Ontwikkeling 3 locaties van HMO, waarvan 2 kantoorlocaties en 1 woningbouw met 55 eenheden. De gebouwen worden met circulair materiaal, duurzaam en toekomstbestendig ontwikkelt. (2019-2021) o Power tower HTSP, herontwikkeling van de (iconische) radartoren op HTSP, met grote energieopwekking en -opslag (2020) o Open source gebouw hightech & (cyber)security cluster HTSP, waar Thales samen met andere bedrijven uit hightech & (cyber)security cluster kan samenwerken aan productontwikkeling (2021) - Uitbreiding en verduurzaming regionale laad- en losfaciliteiten XL-park, waarbij het gaat om de uitbreiding van de kade (inclusief voorzieningen t.b.v. verduurzamen binnenvaart), de verbetering van de ontsluiting van de kade en het aanpassen van bestaande infrastructuur ten behoeve van zelfrijdende voertuigen (2021). - Smart Mobility oplossingen voor verbinding naar en tussen toplocaties: <ul style="list-style-type: none"> o Pilots van Universiteit Twente met onder meer Keolis om 'mobility as a service' te onderzoeken en toe te passen op en tussen de toplocaties. o In Twente wordt ook nagedacht over het toepassen van onbemande vervoersystemen (onder meer door drones), bijvoorbeeld op het XL-park, voor zowel personen als goederenvervoer. o Het toepassen van deze nieuwe en duurzame tussen de toplocaties verhoogt de impact en het hightech profiel van Twente en Nederland. Het betrekken van bedrijven die hier al aan werken, zoals Boessenkool, Thales en Sensata, en organisaties zoals Twente Mobiel verbetert de business case. De nieuwe mobiliteitsconcepten worden na geslaagde invoering tussen de toplocaties breder in Twente uitgerold.
Inzet en co-financiering	<p><u>Gebiedsontwikkeling</u></p> <p>De totale projectomvang is € 92,3 miljoen. De regio draagt hier € 78,1 miljoen aan bij. € 43,8 miljoen zal worden gedekt vanuit private middelen.</p> <p>De overheden (provincie en overige publieke partijen €32,2 miljoen) en het onderwijs (UT €2 miljoen, door inbreng van gebouw Gallery) hebben hun investeringen geïmplementeerd. Een groot deel van de provinciale middelen wordt geïnvesteerd via de HMO (100% deelneming provincie).</p> <p>Sanderink Technology Centre BV heeft zich geïmplementeerd aan realisatie van het centrum en heeft de hiervoor noodzakelijke middelen beschikbaar. Ze zijn in afronding van onderhandelingen met gemeente Enschede over de noodzakelijke grondtransactie. Andere private investeerders worden gezocht (en via bestaande netwerken/contacten) geïmplementeerd op het moment dat de projecten verder zijn in hun ontwikkeling. Gesprekken over deelname lopen.</p>

	<p>Rijksmiddelen (in omvang 15% van de regionale middelen, totaal € 14,1 miljoen) zijn gezien de omvang van de investeringen nodig voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Risicodeling van nieuwe innovatieve concepten (zoals building-as-a-service); bijdrage is risicodragend. Projecten ontvangen een (achtergestelde) lening of directe investering. - Stimuleren van innovatieve projecten/gebouwen met bovenregionaal effect, mede door realisatie van gedeelde voorzieningen. Bijdrage is risicodragend. Projecten ontvangen een (achtergestelde) lening of directe investering. - Smart Mobility oplossingen om de onderlinge bereikbaarheid/ mobiliteit van en tussen de locaties te versterken, zodat uitwisseling van kennis en talent makkelijk kan plaatsvinden. - Zichtbaar maken van innovatie, ten behoeve van innovatieve uitstraling van gebieden, alsmede het realisatie van objecten in de openbare ruimte en activiteiten gericht op het stimuleren van interactie tussen bedrijven, talenten en innovatie. We denken hierbij aan innovaties langs Flow of Innovation op Kennispark, de directe aansluiting van het Sanderink Technology Centre op het spoor (verwachte kosten ca €1 miljoen, voor realisatie aansluiting, verleggen fietspad en versterken drukleidingen) en sportprogramma van ROC voor medewerkers op topwerklocaties. <p>Voor de risicodragende investeringen (HMO/provincie en bijdrage Rijk) geldt dat de business case leading is, dat de focus uitgaat naar het stimuleren van private investeringen en dat de overheidsinvestering zoveel mogelijk wordt gedaan onder dezelfde condities als waaronder private partijen investeren (die tenslotte hun geld ook willen terugverdienen). De verwachting is dat een (groot) deel van de middelen weer beschikbaar komt voor nieuwe investeringen. Gezien hun trackrecord en betrokkenheid bij de verschillende projecten zou HMO het beste de risicodragende middelen kunnen beheren.</p> <p>Voor de netwerktrekker wordt de regionale bijdrage gedragen door de founders van Novel-T (Regio Twente, gemeente Enschede, Universiteit Twente, Saxion en provincie Overijssel). De regionale bijdrage voor de gezamenlijke internationale positionering wordt door de 4 topwerklocaties (ieder €50.000) geïnvesteerd.</p> <p><u>Uitbreiding en verduurzaming regionale laad- en losfaciliteiten</u></p> <p>Voor nu wordt uitgegaan van een publieke investering van maximaal € 4,6 miljoen. De gevraagde rijksbijdrage bedraagt 50% van de totale publieke investering, tot een maximum van € 2,3 miljoen. Voor de overige € 2,3 miljoen is een aanvraag ingediend bij de stichting Container Terminal Hengelo (CTH). Deze stichting is opgericht door de provincie Overijssel, voor 'het creëren, in stand houden en bevorderen van openbare voorzieningen ten behoeve van multimodaal transport in Twente'. Het bestuur van de stichting ziet statutair en financieel mogelijkheden voor genoemde bijdrage, mits het college van GS daarmee instemt. Besluitvorming hierover is in het najaar voorzien. De bijdrage past binnen het provinciale beleid. In het provinciale koersdocument goederenvervoer en logistiek zijn het XL-Park en Combiterminal Twente (CTT) als speerpunten benoemd.</p> <p>Uitgangspunt is dat private partijen investeren in de verduurzaming van de binnenvaart en het voor- en natransport. Hierover vinden gesprekken plaats van RBT/XL-park met het bedrijfsleven (verenigd in Port of Twente), Havenbedrijf Twente en Combiterminal Twente. De regio wil met publieke investeringen in kade en bijhorende voorzieningen private investeringen uitlokken. Dit zodat een multiplier ontstaat. Inzet is dat private partijen ook minimaal € 2,3 miljoen investeren.</p>						
Opgaven / Investeringen	Totaal EUR	Privaat	Onderw.	Gem.	Provincie	Overig Publiek	Rijk
Kennispark	64 mln.	36,5 mln.	2 mln.	-	4,75 mln.	15 mln.	5,8 mln.
Technology Base	6,33 mln.	-	-	-	5,75 mln.	-	575.000
HTSP	12,38 mln.	7,3 mln.			2 mln.	2 mln.	1,13 mln.

XL-Park	4,6 mln.	-	-	-	-	2,3 mln.	2,3 mln.
Positionering / regie	1,120 mln.	-	120.000	320.000	120.000	-	560.000
Totaal	€ 92,3 mln.	43,8mln.	2,1 mln.	320.000	12,6 mln.	19,3 mln.	14,1 mln.
Structureel karakter	<p><u>Gebiedsontwikkeling</u> Door de rijksbijdrage is het mogelijk om de gebouwen en gedeelde voorzieningen in stand te houden vanuit gebruikersvergoedingen/ huuropbrengsten. Daarnaast is de verwachting dat een deel van de risicodragende investeringen na betaling van rente & aflossing/verkoop directe investeringen weer beschikbaar komt voor nieuwe investeringen. Succesvolle activiteiten ter stimulering van innovatie/interactie en mobiliteit zullen worden voortgezet door de gebiedsorganisaties en/of betrokken ondernemers. Dat sluit naadloos aan op de doelen die ze willen bereiken respectievelijk is in hun eigen belang.</p> <p><u>Uitbreiding en verduurzaming regionale laad- en losfaciliteiten</u> Uitgangspunt is dat na realisatie van de infrastructuur de private partijen komen tot een marktconforme, kostendekkende en continue exploitatie.</p>						

Bereikbaarheid & Vestigingsklimaat | Creatieve Broedplaatsen

Naam Project	Creatieve Broedplaatsen
Partijen	Twentse gemeenten, ROC van Twente, Saxion, Universiteit Twente, ArtEZ, de professionele culturele instellingen in Twente, kennislabs.
Opgave	<p>Twente is een innovatieve high-tech regio en heeft als doelstelling het aantrekken én vasthouden van talent om de brede welvaart te kunnen borgen. De kwaliteit van wonen en leven en een breed cultureel aanbod spelen een belangrijke rol bij de uiteindelijke beslissing om je in Twente te vestigen.² Het noodzakelijke DNA is hiervoor aanwezig: er is een ecosysteem en een constante stroom aan talenten uit het onderwijs. Daarnaast is Twente zeer succesvol als het gaat om het vertalen van onderzoek naar ondernemingen. Dit leidt tot actieve creatieve professionals in de regio.</p> <p>Toch heeft Twente ook te maken met getalenteerde studenten die na hun studie de regio verlaten en zijn arbeidskrachten van elders moeilijk naar Twente te krijgen. Gevolg is niet alleen een verlies aan menselijk (creatief) kapitaal, maar ook dat Twentse startups de regio verlaten. Dit heeft flinke impact, juist in Twente, waar de beroepsbevolking relatief laag is opgeleid en de steden te maken hebben een relatief hoge werkloosheid³. Twente oefent als vestigingsplaats weinig aantrekkingskracht uit op starters omdat deze regio gezien wordt als conservatief, behoudend en te gewoon. Analyse geeft aan dat één van de belangrijkste motieven om uit Twente te vertrekken een gebrek aan diversiteit en verscheidenheid van de cultuursector is. Het blijkt dat jonge hoogopgeleiden op zoek zijn naar de niet-mainstream plekken in de stad, zoals creatieve broedplaatsen⁴.</p> <p>De stevige basis die in Twente aanwezig is willen we uitbouwen, om zo voor jong en oud de regio aantrekkelijk te maken, talent te verleiden zich in Twente te vestigen en bedrijvigheid aan de regio te binden. Slimme, creatieve mensen maken slimme innovatieve dingen en talent trekt bedrijven aan en andersom. Vernieuwing en innovatie zijn juist in de regio Twente van groot belang om de regio toegankelijk, open en dynamisch te houden. Daarnaast maakt Enschede onderdeel uit van de G9/de negen grootste gemeenten op cultureel gebied en wordt in het Regeerakkoord expliciet benoemd als culturele aanjager voor de regio Twente. Bij het opstellen van het culturele profiel van de regio Twente zijn alle Twentse gemeenten betrokken. Tijdens dit proces blijkt dat er veel draagvlak is om de creatieve broedplaatsen in de regio te ondersteunen en te versterken.</p>
Voorgestelde aanpak	<p>We willen beter inspelen op de behoeften van de bewoners van de regio Twente en talent aantrekken. We investeren daarom in het ondersteunen van alle vormen van creatieve broedplaatsen. Broedplaatsen worden gezien als basissegmenten van waaruit de creatieve industrie zich verder ontwikkeld. Het zijn plekken waar talentvolle creatievelingen en pionierende ondernemers samenwerken en waar kruisbestuiving en synergie kunnen leiden tot innovatie. Op deze plekken wordt ontdekt en onderzocht, vormgegeven en creativiteit en innovatiekracht ontwikkeld, waardoor bijgedragen wordt aan de ontwikkeling van de 21^e eeuwse vaardigheden ('jong geleerd,</p>

² Bron: CBS- brede welvaart. Een bruisend innovatief en creatief cultureel klimaat is een bouwsteen uit de basis voor brede welvaart.

³ Bron: Twente Index: Opleidingsniveau beroepsbevolking 2017 (Twente; Laag 23%, Middelbaar 45% Hoog 31% t.o.v. rest van Nederland; Laag 20, Middelbaar 42% Hoog 37%).

Bron: CBS arbeidsdeelname naar regio juni 2018: werkloosheidspercentage Almelo 6,5%, Enschede 7,1% en Hengelo 5,2% t.o.v. de rest van Nederland 4,9%

⁴ Bron: <https://www.utwente.nl/en/uif/ktit/results/>

	<p>oud gedaan'). Plekken als de Performance Factory Enschede en Hazemeijer Hengelo trekken bijvoorbeeld veel creatief talent naar de regio. Zo maken inwoners uit de hele regio en onderwijsinstellingen gebruik van de kennis en energie van de broedplaatsen.</p> <p>Er is op diverse plekken in Twente sprake van aanzienlijke leegstand, onder andere binnen het industriële en religieus erfgoed. Deze leegstand gaan wij benutten en inzetten voor creatieve broedplaatsen. Wij willen broedplaatsen financieel meer ondersteunen en uitdagen om programma's te ontwikkelen, die aansluiten bij de thematiek die hoogopgeleiden interessant vinden, thema's die relevant zijn voor het gezin en de omgeving van de hoogopgeleiden alsook aansluiten bij de identiteit en het profiel van de regio Twente:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Game cultuur en industrie; ● Maakcultuur en industrie; ● E-cultuur en industrie; ● Talentontwikkeling: Talent Halen, Opleiden en Houden ● Innovatie en product development; ● Community, waaronder ook community art; ● Cross-overs tussen bovenstaande thema's. <p>Het werken met thema's draagt bij aan het versterken van innovatie waardoor er een mix van creatieve disciplines en functies ontstaat.</p> <p>In Twente zijn een aantal kansrijke zones waar dynamiek en bedrijvigheid aanwezig zijn. Mogelijke plekken zijn bijvoorbeeld het Muziekkwartier Enschede, Oyfo Hengelo en het Indiëterrein in Almelo. Deze plekken hebben een regionale functie en hier is de juiste voedingsbodem aanwezig om creatieve broedplaatsen te ontwikkelen en te functioneren. De insteek is om op deze plekken te starten en pilots te starten en het vervolgens uit te rollen over de regio en rest van de provincie.</p>			
Resultaten	<p>Met creatieve broedplaatsen kan Twente niet alleen afgestudeerden van creatieve en technische opleidingen vasthouden. Deze plekken stralen levendigheid en nieuw elan uit, waardoor het voor (startende) ondernemingen interessant is om zich in Twente te vestigen. Hiermee spelen ze een stimulerende rol in de ontwikkeling van creatieve bedrijven. Deze combinatie vergroot de kans dat we hoogopgeleiden aan de regio kunnen binden. Resultaat is een regio met een hoogopgeleide, creatieve bevolking die zorgt voor innovatie en daarmee voor groei van de werkgelegenheid.</p>			
Inzet en co-financiering	<p>De aanpak van creatieve broedplaatsen is cross-sectoraal en voor de opstartfase bestaat niet één loket dat faciliteert. Het is juist het bij elkaar brengen en verbinden van verschillende sectoren, disciplines en activiteiten op lokaal niveau (letterlijk plekken in de regio) en daarvoor zou ondersteuning vanuit de regiodeal goed aansluiten.</p> <p>Twente investeert zelf in de huisvesting van de broedplaatsen. Wij investeren in bijvoorbeeld het Muziekkwartier en Oyfo (vastgoed). Wij willen het Rijk vragen om te investeren in de programmering van de broedplaatsen. Broedplaatsen komen in aanmerking voor ondersteuning voor maximaal drie jaar. Daarnaast willen we 'wildcards' inzetten voor nieuwe plekken in stad én platteland die worden aangemeld die om transformatie vragen.</p> <p>De gevraagde bijdrage van het Rijk in het kader van de Regio Envelop bedraagt €2,8 miljoen van de totale projectomvang van €6,6 miljoen. Deze is als volgt opgebouwd.</p> <table border="1" data-bbox="564 1995 1390 2024"> <tr> <td style="text-align: center;">Investering</td> <td style="text-align: center;">Per jaar</td> <td style="text-align: center;">EUR 3 jaar</td> </tr> </table>	Investering	Per jaar	EUR 3 jaar
Investering	Per jaar	EUR 3 jaar		

	Ondersteuning programmering 10 broedplaatsen	€ 75.000 per broedplaats = € 750.000	€ 2,25 mln.			
	Projectorganisatie (beleidsontwikkeling, subsidieverordening, beoordeling aanvragen, stimuleren, communicatie, etc.).	€ 150.000	€ 450.000			
	Onderzoek naar effect broedplaatsen + mogelijke nieuwe locaties		€ 100.000			
	TOTAAL		€ 2,8 mln.			
	<p>Voor bijvoorbeeld het Muziekkwartier in Enschede en Oyfo en Hengelo hebben we nu beschikking over een dekkende cofinanciering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • €1,1 miljoen voor het Muziekkwartier in Enschede. € 750.000 wordt in 10 jaar gedragen door de gemeente Enschede. De overige middelen komen van de provincie en de instellingen. • €2,7 miljoen voor Oyfo in Hengelo. 					
Opgaven/Investeringsen	Totaal EUR	Privaat	Onderw	Publiek		Rijk
				Gem.	Provincie	
Totaal	6,6 mln.	300.000	-	3,45 mln.	€ 50.000	€ 2,8 mln.
Structureel karakter <i>(Hoe verder zonder rijksbijdrage)</i>	<p>De middelen van het Rijk zijn bedoeld als aanjaagsubsidie om zo een gezonde structurele exploitatie binnen de broedplaatsen te realiseren. Het uitgangspunt is dat de broedplaatsen een sluitende businesscase hebben en na drie jaar zelfstandig kunnen functioneren. De ervaring op andere plekken leert dat bij de ontwikkeling van broedplaatsen vooral de opstartfase moeizaam verloopt. Als hierin geïnvesteerd wordt, kan de broedplaats zich ontwikkelen en verbinden startende ondernemingen zich hier aan.</p> <p>Door het uitvoeren van programma's raken steeds meer partijen in het gebied van de broedplaats betrokken en kunnen bredere exploitatiemodellen worden opgezet. Een voorbeeld is Hazemeijer Hengelo, een toplocatie waar industrieel erfgoed en creatieve economie hand in hand gaan. Het verleden van innovatie en maakindustrie van het Hazemeijer terrein komt weer tot leven in de bedrijven die een cross-over zijn tussen high-tech en creativiteit.</p> <p>De budgetten voor de ondersteuning van de broedplaatsen en presentatieinstellingen zijn verweven in de cultuurbegrotingen van de drie steden: Vanuit cultuurbegroting Enschede: € 16 miljoen Vanuit cultuurbegroting Hengelo: € 9 miljoen Vanuit cultuurbegroting Almelo: € 5,2 miljoen</p>					

Circulaire Economie & Duurzaamheid | Mineral Valley Twente

Naam Project	Mineral Valley Twente
Partijen	Provincie Overijssel, Twentse gemeenten, Regio Twente, Waterschap Vechtstromen, LTO Noord, For Farmers, POV (productenorganisatie varkenshouderij), Twence BV, Universiteit Twente, Groene Kennispoort Twente, Natuur en Milieu Overijssel, Rabobanken Twente, Aeres Hogeschool, AOC Oost
Opgave	<p>Mineral Valley beoogt de landbouw circulair en toekomstbestendig te maken en een bijdrage te leveren aan de oplossing van het energie- en klimaatvraagstuk. Landbouw is in Twente verantwoordelijk voor ongeveer twee-derde van het grondgebruik. In Twente neemt de kwaliteit van de bodem af (verschraling zandgronden) en komt verwerking van het mestoverschot onvoldoende op gang; Twente kampt met een mestoverschot van 40%. Er is daarom grote urgentie om te komen tot circulaire landbouw.</p> <p>In theorie is het mogelijk om circa 5 Mton CO₂ per jaar vast te leggen in Nederlandse landbouwgronden. Kosten en landbouwkundige beperkingen zorgen er echter voor dat het realistisch potentieel een stuk lager ligt op 1 Mton per jaar. De landbouw moet alle zeilen bijzetten om dit potentieel te behalen. Mineral Valley draagt daar aan bij door ondernemers, overheden, onderwijs en onderzoek uit te dagen en te ondersteunen bij het uitwerken van realistische oplossingen voor vraagstukken rond mestverwerking, bodemgezondheid en klimaat binnen de voedselproductieketen, in crossovers met energie en industrie. Daarmee wordt gewerkt aan een gezonde, vruchtbare bodem, die essentieel is om ook op de lange termijn mensen te kunnen voeden en wordt aan bijdrage geleverd aan de energie- en klimaatopgave.</p>
Voorgestelde aanpak	<p>Mineral Valley Twente is in 2016 gestart met het opstellen van een werkplan en activiteitenplan, gesubsidieerd vanuit de Agenda van Twente en de EFRO-proeftuinregeling, bedoeld om innovatie en samenwerking aan te jagen.</p> <p>De aanpak is gericht op het verwerken en verwaarden van biomassaströmen in de regio, waaronder mest, compost, berm- en slootmaaisel en biomassa uit natuurbeheer. Een gezonde bodem legt CO₂ vast en is beter bestand tegen weersomstandigheden.</p> <p>Er is een brede groep landbouwers, ondernemers, kennis- en ketenpartners betrokken, die door proeftuinen en R&D projecten op te zetten tot nieuwe inzichten en kennis komen. Het betreft proeftuinen en projecten op verschillende thema's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bodemgezondheid & water (projecten Twents meetnet bodem, maaiveldafvoer, bokashi productie CTR, blauwe diensten en sensorisch landschap) - De regionale productieketen (praktijkrendement precisielandbouw, drones in de landbouw, duurzame teelt veehouderijgewassen, methaanreductie met zeewier en koe als kunstmestproducent) - Meerwaarde biomassa (projecten bermgraslab, kunstmestvrij Twente, aanwending dunne fractie varkensmest, digestaat voor een bodem) - Landbouw en klimaat en maatschappij (projecten voorbij het mestprobleem – een maatschappelijk gewaardeerde agrarische sector rond 2040 en gezond eten van Twentse bodem) <p>Vanuit deze thema's zijn er thans 17 proeftuinen geformuleerd, waarvan er 6 in uitvoering zijn en 7 concreet uitgewerkt. Op het moment dat de vervolfinanciering van Mineral Valley Twente rond is, kunnen deze starten. De overige 4 proeftuinen worden vanaf zomer 2018 uitgewerkt..</p>

<p>Resultaten</p>	<p>Met de uitvoering van de proeftuinen willen we de bewustwording voor omschakeling naar een circulaire agrarische sector bij alle partners in de keten vergroten. Dat doen we werkende weg: mensen laten ervaren dat het ook anders kan en vanuit die ervaringen samenwerken aan verandering van beleids- en wettelijke kaders. Dit moet tevens leiden tot een nieuwe gezamenlijke toekomstvisie voor de landbouw, die uitgaat van maatschappelijk draagvlak en die een grote bijdrage levert aan de regionale economie. Doel is daarbij alle agrarische ondernemingen in Twente (ruim 3.000), en hun de toeleveranciers en afnemers, te bereiken en te betrekken. Daarnaast werken we aan crossovers naar de industrie (chemie en materialen).</p> <p>Resultaten per ontwikkelingslijn:</p> <p>Landbouw, klimaat en maatschappij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toekomstvisie landbouw in 2030. • Routekaart voor evenredige bijdrage aan de landelijke klimaatdoelen: terugdringen uitstoot broeikasgassen, vastlegging CO2 in de bodem en productie groene energie. • Bijdrage aan ontwikkeling circulaire landbouw in omgeving Natura 2000 gebieden. • Meer (maatschappelijke) aandacht en waardering voor gezond eten van Twentse bodem. <p>Bodemgezondheid en water:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In beeld brengen bodemgezondheid. • Optimaal toepassen lokale/regionale biomassastromen voor herstel vitaliteit en sponswerking bodem. • Beloningssysteem waterberging en opslag koolstof in bodem. <p>Regionale voedselproductieketen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanaf 2025 is tweederde van de eiwitimport voor veevoer, vervangen door eiwit dat regionaal is geproduceerd. • In 2040 is de regionale voedselproductieketen in de melkveehouderij sluitend. <p>Meerwaarde biomassa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toewerken naar een kunstmestvrij Twente. • Leveren van grondstoffen aan de industrie. <p>Dalende bodemkwaliteit en verwerking en verwaarding van mest zijn kwesties die in meerdere delen van Nederland spelen. De innovaties en ervaringen die in dit project ontstaan zijn bruikbaar voor alle regio's die te maken hebben met de achteruitgang van de bodem en verwerking van het mestoverschot. De activiteiten van Mineral Valley Twente versterken de ambities van het Topconsortium Kennis en Innovatie (TKI) Agrifood rond de kernthema's circulair en klimaatneutraal. In het kernthema circulair wordt gewerkt aan verwerking en verwaarding van dierlijke mest. Het kernthema klimaatneutraal richt zich op goede bodemkwaliteit en duurzaam waterbeheer. In het project slaan partijen een brug tussen de kennis en innovatie die in de topsector wordt ontwikkeld en de praktijk van het MKB.</p>
<p>Inzet en co-financiering</p>	<p>De kosten voor uitvoering van R&D projecten in de periode 2018-2019 worden geraamd op €2.000.000. Daarvoor wordt een beroep gedaan op de Agenda voor Twente (€500.000) en de provincie Overijssel (€500.000). Het restant wordt bijgedragen door de sector (landbouwers en ondernemers).</p> <p>Een financiële Rijksbijdrage uit de Regio Envelop wordt niet gevraagd. Het Rijk wordt gevraagd het project te ondersteunen met onderzoek- en experimenteerruimte. Op dit moment staat vigerende wet- en regelgeving op gebied van onder meer mest en bodem innovaties in de weg. Wij</p>

	<p>vragen het Rijk om mee te denken over mogelijkheden om in proefprojecten nieuwe werkwijzen en technieken te ontwikkelen en te beproeven.</p> <p>Ook is Rijksbetrokkenheid gevraagd om kennis(lacunes) en inzichten te delen voor doorvertaling naar beleid en wetgeving, om samen een bestendige transitie door te maken voor de toekomst van de Nederlandse landbouw.</p>					
Opgaven/Investerings	Totaal	Privaat	Onderwijs	Gem	Provincie	Rijk
Totaal	2.000.000	1.000.000	-	500.000	500.000	-*
	* bijdrage Rijk niet uit Regio Envelop					
Structureel karakter	Na de proeftuinfase zal de bijdrage vanuit de sector voldoende moeten zijn om de kosten te dekken. Inzet is dat het onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering wordt.					

Circulaire Economie & Duurzaamheid | Circulair Textiel door Chemische en Mechanische Recycling

Naam Project	Circulair textiel door chemische en mechanische recycling.
Partijen	Leden TexPlus: Twente milieu, Het Goed, De Beurs, Frankenhuis, SaXcell BV, Saxion, Enschede textielstad, Alcon Advies. Nauwe samenwerking met: MODINT en provincie Overijssel en overige stakeholders en kennisdragers in Nederland zoals UT, Texperium, ArtEZ en HvA
Opgave	<p>Per jaar wordt wereldwijd 100 miljoen ton textiele vezels geproduceerd. In Nederland verbruiken we ca 25 kg textiele vezels per persoon per jaar in een breed scala aan producten en toepassingen. Bij afdanken zijn het grootste deel van deze vezels technisch gezien nog goed bruikbaar als vezel (mechanische recycling) of als grondstof (chemische recycling). Door circulaire textiele ketens op te zetten kan de milieu-impact van de vezelproductie en opvolgende processen sterk worden verminderd. Voor de verdere ontwikkeling van textielrecycling is er in Twente de Stichting TexPlus opgericht, waarin veel stakeholders uit de circulaire textiele supply chain zitting hebben.</p> <p>TexPlus stelt zich tot doel om in Twente een economisch en ecologisch duurzame infrastructuur te realiseren voor circulair textiel. Hiervoor zijn innovaties nodig ten aanzien van inzamelen van textiele afval, het sorteren van deze afval, mechanische en chemische recycling en productontwikkeling (recycling in design). De ontwikkeling van de circulaire textiel keten en de expertise en faciliteiten die hier omheen worden ontwikkeld, zullen een aanzuigende werking hebben op industriële activiteiten en de bestaande industriële textiele infrastructuur versterken.</p> <p>De circulaire textielketen zal tot veel extra werkgelegenheid leiden en bijdragen aan het versterken van de kennis- en industriële infrastructuur in Twente en Overijssel. Kennis die tot nu toe vooral wordt geëxporteerd naar gebieden in de wereld waar de textielindustrie nog de belangrijkste industriële bedrijfstak is en waar de regio onvoldoende van profiteert. Door het creëren van een infrastructuur voor circulair textiel in Twente zal een deel van de brain-drain worden gestopt. Met name in de ontwikkeling van de circulaire keten wordt hoogwaardige kennis opgebouwd en toegepast in een schone en duurzame industriële setting.</p>
Voorgestelde aanpak	<p>Om de ontwikkeling van circulair textiel te versnellen zijn middelen en voorzieningen nodig, waarmee textielrecycling kan worden verbeterd en prototypes van producten (zowel technische producten als consumentengoederen) kunnen worden gemaakt.</p> <p>Het bevorderen van circulariteit in de textielketen wordt bereikt door de keten te verbinden (van inzameling tot en met hergebruik), door hergebruik van textiele producten te stimuleren en met innovatieve technieken, niet-herbruikbare textiele producten zo hoogwaardig mogelijk te recyclen. De markt wordt actief betrokken bij de ontwikkeling en toepassing van gerecyclede textiele materialen.</p> <p>Met deze investering gaat er een circulaire textielindustrie ontstaan in Twente met plaats voor honderden fte's, inclusief grote aantallen personen met een afstand tot de arbeidsmarkt en migranten. Dit initiatief zal een grote landelijke en internationale uitstraling hebben.</p> <p>De ontwikkeling van de circulaire textielketen in Twente maakt deel uit van het landelijke actieplan Dutch Circular Textile Valley, en daarmee van de Regiodeal Circulaire Regio (penvoerder: Cleantech Regio). In dit initiatief zijn naast de recycling in Twente, ook productontwikkeling (Arnhem), duurzame werkkleding (Tilburg) en circulaire businessmodellen in textiel (Amsterdam) kernthema's die zullen worden opgepakt. Uiteraard is er een nauwe interactie en uitwisseling van kennis</p>
Resultaten	Het project is geslaagd als we de volgende doelen hebben gerealiseerd:

	<ul style="list-style-type: none"> • De inzameling van textiele afvalen bij bedrijven en burgers te verdubbelen (90% van alle afgedankte textiel wordt ingezameld, te realiseren in 2021); • Al het ingezamelde textiel zodanig te sorteren dat de fracties geschikt zijn voor hoogwaardig hergebruik (technisch, ecologisch en economisch het optimale potentieel eruit halen, te realiseren in 2021); • Dat de textiele materialen uit niet herbruikbare producten via chemische of mechanische technieken worden omgezet in hoogwaardige secundaire grondstoffen voor gebruik in de textiele keten (tenminste 60%) of daarbuiten (< 40%) te realiseren in 2022 (mechanische recycling) en 2025 (chemische recycling); • Dat de herwonnen materialen via uitgekende productontwikkeling technieken worden toegepast in hoogwaardige circulaire producten, die in Twente, Overijssel, Nederland en de rest van Europa worden afgezet (vanaf 2020). 					
Inzet en co-financiering	<p>Fieldlab textiel recycling, mechanisch en chemisch:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gevraagde bijdrage Regio Envelop: € 4 miljoen - Totale projectomvang minimaal € 20 miljoen - Capaciteit 25-50 ton mechanische recycling en 1000 kilogram chemische recycling per jaar. <p>Er is subsidie nodig om benodigde faciliteiten (infrastructuur) voor circulair textiel snel te kunnen realiseren om zodoende de huidige mogelijkheden om te komen tot een circulaire textielketen te kunnen demonstreren. Daarnaast is ontwikkelcapaciteit nodig om de circulaire textielketen verder te kunnen laten groeien. Deze opgave is te groot voor de textielbranche en haar stakeholders, en zal zonder een bijdrage van de overheid niet worden gerealiseerd.</p> <p>Kosten per onderdeel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inzamelen: €1 mln. • Sorteren: €4,25 mln. • Mechanische Recycling: €6 mln. • Chemische recycling: €6.75 mln. • Productontwikkeling: €2mln. 					
Opgaven/Investerings	Totaal EUR	Privaat (incl. Invest-NL)	Onderw	Publiek		Rijk
				Gem.	Provincie	
Totaal	20 mln.	11 mln.	900.000	1,425 mln.	2,675 mln.	4 mln.
Structureel karakter	<p>Voor de verdere ontwikkeling van textielrecycling is er in Twente de Stichting TexPlus opgericht, waarin veel stakeholders uit de circulaire textiele supply chain zitting hebben. Via TexPlus worden er structureel meer partijen bij betrokken. Inzamelaars (ondere andere Reshare, Sympany, Curitas (Boergroep), ROVA en kringlopen) sorteerdere (onder andere Circulus-Berkel, Wieland en Boergroep) verwerkers van ingezameld textiel (onder andere textiel recyclers en poetsdoekfabrikanten) gebruikers van verwerkt textiel (onder andere spinners, wevers/breiers, non-woven bedrijven en veredelaars), makers van eindproducten (zoals confectionairs en composietenmakers) en product-designers. Alleen dan kunnen we, samen met overheden, de grote uitdaging van de regiodeal echt vorm en inhoud geven en uiteindelijk ook succesvol uitvoeren. Zo mogelijk zullen we hier ook samen werken met bedrijven en instellingen in de aanpalende deelstaten in Duitsland</p>					